

แนวทางการรับเข้าเพื่อสร้างโอกาสและกระจายโอกาส
ทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภกร พงศบางโพธิ
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยพะเยา

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๘
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๘-๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการรับเข้าเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา
ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุภกร พงศบางโพธิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๕

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยพะเยาที่รับเข้าศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘ ใน ๒ ระบบ ได้แก่ ระบบรับตรง (Direct system) ๔ โครงการ และระบบรับกลาง (Admission) จากการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยพะเยาได้รับนิสิตเข้าศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๒๑,๕๕๕ คน มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือมากที่สุด ร้อยละ ๖๔.๒๘ และเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาผ่านโครงการรับตรง ๑๐% ซึ่งเป็นโครงการให้โอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนมากที่สุด ร้อยละ ๕๑.๐๐ แต่พบว่านักเรียนจากโครงการรับตรง ๑๐% เป็นกลุ่มที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายน้อยที่สุด (๒.๖๕) ขณะที่นักเรียนในโครงการรับตรงอื่น และระบบรับกลาง ซึ่งเป็นโครงการที่นักเรียนต้องมีการสอบแข่งขันมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมที่สูงกว่า และเมื่อติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิตเมื่อเข้าสู่การศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา ยังคงพบว่านิสิตโครงการรับตรง ๑๐% มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในชั้นปีที่ ๑ ต่ำที่สุด (๒.๖๖) เปรียบเทียบกับโครงการอื่น แต่เมื่อเข้าสู่ชั้นปีที่ ๒-๔ นิสิตกลุ่มนี้มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น (๒.๖๗, ๒.๔๕ และ ๒.๕๗ ตามลำดับ) และผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ ๔ มีค่าใกล้เคียงกับนิสิตชั้นปีที่ ๔ โครงการรับเข้าศึกษาอื่น ๆ (ยกเว้นโครงการผลิตแพทย์) และที่สำคัญพบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% มีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนที่ดีกว่านิสิตจากโครงการรับเข้าศึกษาอื่น นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตจำนวนหนึ่งจากโครงการรับตรง ๑๐% มีผลการเรียนดีเด่นและยอดเยี่ยม ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ และ อันดับ ๒ จำนวนร้อยละ ๑.๐๖ และ ๑.๕๗ อีกด้วย แสดงให้เห็นว่า นิสิตกลุ่มนี้เมื่อได้รับโอกาสทางการศึกษา จะสามารถพัฒนาได้ ตามความเชื่อมั่นของมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ว่าทุกคนมีความสามารถและสามารถพัฒนาได้หากได้รับโอกาส ดังนั้น วิธีการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา จึงควรให้ความสำคัญในเรื่อง โอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นและจำนวนนักเรียนที่ลดลง การคัดเลือกที่มุ่งการแข่งขันเพียงอย่างเดียวจึงอาจไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด

คำนำ

เอกสารวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ ๕๕ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจะนำประเทศชาติสู่ความมั่นคงนั้น คนต้องได้รับการพัฒนาให้ได้รับการศึกษาและมีคุณภาพที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาชีวิต ครอบครัว รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมโลกในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ประชาชนตื่นตัวในการเข้ารับการศึกษา และมุ่งสู่การมีอาชีพในอนาคต มีความมั่นคงเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะศึกษาและเรียนรู้เท่ากัน หากเพียงแต่ได้รับโอกาส การถูกคัดชื่อออกจากการศึกษาไม่ได้เข้ารับการศึกษาจึงมิใช่เพราะไม่มีความสามารถ แต่อาจเกิดจากการไม่ได้รับโอกาสตั้งแต่การเริ่มต้น แนวทางการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในยุคสมัยนี้จึงต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงไปในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องคำนึงถึงการได้รับโอกาสให้มากที่สุด และโอกาสศึกษาในหลักสูตรและสาขาวิชาที่ตนเองถนัดหรือสนใจตามศักยภาพของตนเอง ผู้ดำเนินการวิจัยจึงสนใจในแนวทางการรับเข้าศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่มุ่งหวังดังที่ตั้งใจ และตามความรู้ความสามารถที่มี

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภกร พงศบางโพธิ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๕

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ การรับเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา	๖
ความสำคัญของการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	๖
ความเป็นมาของการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา	๑๑
วิธีการและแนวทางการรับเข้าศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	๑๕
หลักการและการบริหารจัดการของระบบแอดมิชชัน	๑๖
หลักการและการบริหารจัดการของระบบรับตรง	๒๐
ผลกระทบของการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา	๒๒
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๒๘
วิธีการและแนวทางการรับเข้าศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา	๒๘
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๕
การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์	๕๗
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่ได้รับ โอกาสทางการศึกษา	๕๗
ข้อดีและข้อเสียของการให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษา	๗๓
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๗๕
การให้โอกาสทางการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของนิสิตที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา	๗๕
ข้อเสนอแนะ	๗๘
บรรณานุกรม	๗๙
ประวัติย่อผู้วิจัย	๘๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒-๑ แสดงจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และจำนวนนิสิตนักศึกษาใน ชั้นปีที่ ๑ ของสถาบันอุดมศึกษา	๕
๒-๒ แสดงการกำหนดคะแนนในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในระบบกลาง ปีการศึกษา ๒๕๖๐	๑๘
๓-๑ แสดงจำนวนนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๓๐
๓-๒ แสดงจำนวนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามสายตำแหน่งงาน ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๓๑
๓-๓ แสดงจำนวนนักเรียน/นักศึกษาจังหวัดพะเยา จำแนกตามระดับการศึกษา ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๑-๒๕๕๘	๓๒
๓-๔ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการ รับตรง ๑๐%	๓๕
๓-๕ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการ นักเรียนเรียนดี	๔๐
๓-๖ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการ รับนิสิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต	๔๔
๓-๗ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการรับนิสิตหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต	๔๕
๓-๘ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการรับตรง	๔๕
๔-๑ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จำแนกตาม โครงการที่รับเข้าศึกษาและภูมิภาค	๕๕
๔-๒ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนิสิตที่ผ่าน การรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘	๖๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔-๓	แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘ จำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา	๖๖
๔-๔	แสดงจำนวนนิสิตที่ได้รับเกียรตินิยม แยกตาม โครงการที่รับสมัคร	๗๑
๕-๑	แสดงค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยของนิสิต จำแนกตามโครงการ ที่รับเข้าศึกษา	๗๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒-๑ แสดงจำนวนนักเรียนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง	๑๐
๒-๒ แสดงประมาณการจำนวนนักเรียนตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๕ และ ๒๕๕๗	๑๑
๔-๑ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จำแนกตามภูมิภาค	๖๑
๔-๒ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จำแนกตามโครงการที่สมัคร	๖๒
๔-๓ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนิสิตที่ผ่าน การรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘	๖๓
๔-๔ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร	๖๗
๔-๕ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร	๖๘
๔-๖ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร	๖๘
๔-๗ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร	๖๙
๔-๘ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๘ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร	๖๙
๔-๙ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ที่ได้รับเกียรตินิยม จำแนกตามโครงการที่เข้าศึกษา	๗๒

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

หน้า

แผนภาพที่

๔-๑๐ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๕ ที่ได้รับเกียรตินิยม จำแนกตามโครงการที่เข้าศึกษา	๗๒
๔-๑๑ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๖ ที่ได้รับเกียรตินิยม จำแนกตามโครงการที่เข้าศึกษา	๗๓

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม เป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีงามและความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของสังคม การศึกษาเป็นการพัฒนาและปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่ดี ให้มีความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม เกื้อกูลสังคม ระดับการศึกษาประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (สภาการศึกษา) แบ่งเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับ การศึกษาอุดมศึกษา การศึกษาอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดเพื่อสนองความต้องการกำลังคน ระดับสูงของประเทศ อดีตที่ผ่านมาในระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นระบบการรับบุคคลที่จบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเพื่อเข้าศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษามีการแข่งขันกันสูงมาก เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาในขณะนั้นมีจำนวนไม่มาก และที่นั่งสำหรับการรับเข้าศึกษามีจำนวนจำกัด ขณะที่ผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้ที่ประสงค์เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่ถูกคัดผ่านจาก การสอบคัดเลือกหรือการสอบแข่งขัน ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าไปศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ จึงหมายถึงโอกาสที่ดีของบุคคลนั้นในการทำงานและอาชีพที่ดีต่อไปในอนาคต ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นนักเรียนในพื้นที่เขตเมืองหลวงของประเทศ หรือในพื้นที่ที่มีความเจริญมาก ได้แก่ เขตกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ของจังหวัดต่าง ๆ อีกทั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ของจังหวัดเท่านั้น โอกาสของนักเรียนที่อยู่เขตรอบนอก ในภูมิภาคและห่างไกลพื้นที่ในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ที่จะผ่านการแข่งขันเพื่อเข้าสู่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงมีน้อย เมื่อเทียบกับนักเรียนในเขตเมืองหลวงและเมืองใหญ่ทั่วไป

แม้ว่าจะมีความพยายามในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอบแข่งขัน เพื่อให้การเข้าศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงและยุติธรรม มีความพยายามในการกระจายโอกาส ทางการศึกษาสู่โรงเรียนในเขตพื้นที่นอกเมืองใหญ่ ๆ ด้วยการใช้ผลคะแนนในห้องเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายเป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือก การปรับผลคะแนนเพื่อความยุติธรรม

ก็ไม่สามารถจะช่วยแก้ปัญหาในด้านการแข่งขันได้ เนื่องจากความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองของนักเรียนที่ต้องการเรียนในสถาบันที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง ขณะเดียวกันการเข้มงวดในการคัดผู้เรียนที่มีความพร้อมและที่มีคุณภาพก็เพิ่มสูงขึ้นจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มีการสอบหลากหลายวิชามากขึ้น เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีความรู้เข้ามาศึกษา จึงเกิดการเรียนนอกห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยสถาบันกวดวิชา สถาบันกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น ผู้ปกครองมีภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการกวดวิชา และเพื่อการสอบแข่งขันมากยิ่งขึ้น ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงปรับเปลี่ยนระบบการสอบกลางจาก Entrance สู่ระบบที่เรียก Admissions หลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๕ เป็นต้นมา เพื่อลดความเครียดจากการสอบแข่งขันและลดค่าใช้จ่ายจากการต้องสอบหลายวิชา รวมทั้งปัญหาความเหลื่อมล้ำ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามที่จะให้มีการสอบให้น้อยที่สุด และให้นักเรียนอยู่ในห้องเรียนมากที่สุด ซึ่งที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย มีการงานรับนโยบายดังกล่าวโดยจัดให้มีการสอบแข่งขันกลางพร้อมกันเพียงครั้งเดียว ซึ่งจะเป็นการลดความเครียดกับนักเรียนที่ต้องสอบหลายครั้งและลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการวิ่งสอบสนามสอบต่าง ๆ ได้ และน่าจะเป็นการลดปัญหาและกระบวนการที่ซ้ำซ้อนหลายชั้นตอนลงได้ ส่วนการรับเข้าศึกษาในระบบโควตาและระบบรับตรงที่ไม่ใช้การสอบแข่งขัน เช่น โควตานักกีฬา ความสามารถพิเศษ และรับตรงจากการใช้เฉพาะผลการเรียนที่ติดตัวนักเรียนมา สามารถดำเนินการได้ตลอด

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การเติบโตและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมโลก ในศตวรรษที่ ๒๑ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบทการศึกษาอย่างมาก ประเทศไทยกำลังเร่งพัฒนาขีดความสามารถของประเทศเพื่อแข่งขันในสังคมโลก พัฒนากำลังคนให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นและมีคุณภาพที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาชีวิตครอบครัวและมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งรัฐบาลสนับสนุนการศึกษามากขึ้น ประชาชนตื่นตัวในการเข้ารับการศึกษามากขึ้น และมุ่งสู่การมีอาชีพในอนาคต มีความมั่นคงเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขยายตัวมากขึ้น ทั้งของรัฐและเอกชน รองรับการผลิตบุคลากรไทย ประชากรเข้าถึงการศึกษาและสำเร็จการศึกษาในทุกกระดับมากขึ้น ความก้าวหน้าและทันสมัยของเทคโนโลยีที่ทำให้การศึกษาเป็นไปได้ทั้งนอกระบบในระบบ และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต อย่างไรก็ตามจำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายลดลง และจำนวนนักเรียนที่มุ่งตรงสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาลดลง ทำให้จำนวนที่นั่งเรียนในระดับอุดมศึกษามีมากกว่าจำนวนผู้ต้องการเรียน ดังนั้นบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการศึกษาที่เอื้ออำนวยความสะดวกกับผู้เรียนที่เรียนได้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ที่มีความตั้งใจ ใฝ่รู้และมุ่งสู่ความฝันที่ตั้งใจ บนพื้นฐานความเชื่อ

ที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะศึกษาและเรียนรู้เท่ากัน หากเพียงแต่ได้รับโอกาส การถูกคัดชื่อออกจากการไม่ได้เข้ารับการศึกษาก็มีใช่เพราะไม่มีความสามารถ แต่อาจเกิดจากการไม่ได้รับโอกาสตั้งแต่การเริ่มต้น แนวทางการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในยุคสมัยนี้จึงต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงไปในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป โดยต้องคำนึงถึงการได้รับโอกาสให้มากที่สุด และโอกาสศึกษาในหลักสูตรและสาขาวิชาที่ตนเองถนัดหรือสนใจตามศักยภาพของตนเอง ผู้ดำเนินการวิจัยจึงสนใจหาแนวทางการรับเข้าศึกษาเพื่อสร้างโอกาสการศึกษาและการประกอบอาชีพที่มุ่งหวังดังที่ตั้งใจ และตามความรู้ความสามารถที่มี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาข้อดีข้อเสีย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา

๒. เพื่อศึกษาวิธีการและแนวทางการรับเข้าศึกษา เพื่อการให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาแนวทางการรับเข้าศึกษาเพื่อการสร้างโอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่รับเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๑ ถึงปัจจุบัน ในโครงการรับเข้าศึกษา ๒ ระบบ (www.admission.up.ac.th) ดังนี้

๑. ระบบรับตรง ซึ่งเป็นระบบที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเอง มีจำนวนการรับร้อยละ ๑๐ ของเป้าหมายการรับของมหาวิทยาลัย โดยมีการรับแยกตามโครงการต่าง ๆ ได้แก่

๑.๑ โครงการรับตรง ๑๐% ของจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ เป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยพะเยาจัดสรรที่นั่งให้กับโรงเรียนในจังหวัดที่มหาวิทยาลัยออกแนะแนวสัญจร หรือกับโรงเรียนในความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยพะเยากับ โรงเรียนที่มีนักเรียนศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคเหนือ กลาง ตะวันออก และตะวันออกเฉียงเหนือ ตามหลักสูตรที่กำหนด โดยให้โรงเรียนพิจารณาคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ประสงค์เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา ตามความถนัดหรือตามความสนใจของนักเรียนโดยต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) \geq ภาคเรียน ๒.๐๐ ขึ้นไป ซึ่งเป็นโครงการให้โอกาส

และกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเข้าสู่การศึกษาอุดมศึกษาต่อไป

๑.๒ โครงการนักเรียนเรียนดี เป็นโครงการรับเข้าศึกษาที่พิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๕ ภาคเรียน ๒.๒๕ ขึ้นไป ขึ้นอยู่กับหลักสูตรและสาขาที่กำหนด ของนักเรียนในเขตภาคเหนือตอนบน และแบ่งตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๒๓๐ คน ขึ้นไป) ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๑๐๐-๒๒๕ คน) และขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย น้อยกว่า ๑๐๐ คน)

๑.๓ โครงการรับนิสิตแพทยศาสตรบัณฑิตและนิสิตหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต แยกตามจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน พิจารณาจากคะแนน GAT/PAT และคะแนนสอบวิชาเฉพาะ (กสพท)

๑.๔ โครงการรับตรง (โควตาทั่วประเทศ) เป็นโครงการที่รับเข้าศึกษาจากนักเรียนทั่วประเทศโดยใช้คะแนนจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๕ ภาคเรียน และคะแนนจากการสอบ GAT/PAT ตามที่กำหนดโดยหลักสูตรและสาขาวิชา

๒. ระบบกลาง (Admissions) เป็นโครงการที่รับเข้าศึกษาจากนักเรียนทั่วประเทศ จำนวนร้อยละ ๓๐ โดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ) เป็นผู้กำหนดและดำเนินการ จากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๖ ภาคเรียน คะแนนจากการสอบ ONET และคะแนนจากการสอบ GAT/PAT ที่กำหนดของแต่ละหลักสูตรและสาขาวิชา (www.cuas.or.th)

๑.๔ วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ติดตามผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนที่ผ่านเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ จนสำเร็จการศึกษา โครงการต่าง ๆ ในระบบการรับเข้าศึกษา ๒ ระบบ

๒. วิเคราะห์ระบบการรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยาในโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการรับตรง ๑๐% ของจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โครงการนักเรียนเรียนดี โครงการรับตรง (โควตาทั่วประเทศ) และโครงการรับเข้าศึกษาระบบกลาง (Admissions) จำแนกตามคุณสมบัติผู้สมัครและตามวัตถุประสงค์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา ข้อดี และข้อเสียของการรับเข้าใน โครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียน

๒. ได้วิธีการและแนวทางการให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษาต่อการรับเข้าศึกษาของสถาบันต่าง ๆ

๓. เสนอแนวทางการรับเข้าศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการการศึกษาไทย

บทที่ ๒

การรับเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา

ความสำคัญของการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ก่อตั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์ โรงเรียนช่างไหม รวมถึงโรงเรียนมหาดเล็กขึ้น แต่ยังไม่สามารถให้การศึกษาถึงขั้นปริญญาได้ ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประดิษฐาน โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นมหาวิทยาลัย และพระราชทานนามว่า “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๕๕ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย

การศึกษาระดับอุดมศึกษา (Higher education) เป็นการศึกษาขั้นสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการกำลังคนระดับสูงของประเทศ แบ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ ระดับปริญญาบัณฑิต และระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาบัตร ในปัจจุบันยังมีการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอีกด้วย เช่น วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกลาโหม และ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุข อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, อัดสำเนา, ๒๕๕๔ : ๓๔) การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่ต้องมีพลวัตสูง เป็นการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และทันต่อพัฒนาการของระบบความรู้ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศได้ อุดมศึกษาเป็นการศึกษาทางเลือกที่ผู้เรียนสามารถเลือก

ศึกษาได้หลากหลายเป้าประสงค์ตามที่กำหนดในหลักสูตร และมีวิธีการศึกษาที่แตกต่างกัน การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับที่กำหนดเพียงความจำเป็นขั้นพื้นฐานของสังคมที่จะเพียงช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยธรรมทางปัญญา และความมุ่งมั่นทางจิตใจ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิตเท่านั้น แต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคนเพื่อการประกอบอาชีพ รองรับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีพลังงาน และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว การมีชีวิตที่กินคืออยู่ดี มีความสุข การศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งสร้างให้บัณฑิตเป็นผู้มีทักษะในวิชาชีพ รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความสามารถที่หลากหลาย เพื่อเป้าหมายสำคัญของกำลังคนและสังคมที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน อีกทั้งเพื่อการชี้นำสังคมและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระดับโลกอีกด้วย มนุษย์ทุกคนต้องการได้รับสิ่งที่ดีในชีวิต จึงมุ่งหวังสู่การศึกษาในระดับที่สูงเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เป็นบุคคลคุณภาพ เพื่อการประกอบอาชีพของตนเอง และการใช้ชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงที่ทุกคนใฝ่ฝันให้ได้เรียน แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะสามารถเรียนได้ ณ ขณะนั้น ด้วยเหตุผลหลายประการ

๑. จำนวนสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยยังมีไม่มาก โดยเฉพาะมีเพียงสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และจำนวนที่นั่งที่จำกัดในสถาบันการศึกษาที่จะรองรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อภายหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนมาก ขณะที่จำนวนที่นั่งสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษามีไม่พอเพียงต่อ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงต้องมีระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อคัดกรองผู้ที่เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาขึ้น ผู้ที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้จึงต้องผ่านกระบวนการคัดกรองด้วยวิธีการสอบแข่งขันที่มีการแข่งขันกันสูงมาก ซึ่งก็จะมีเพียงนักเรียนเฉพาะบางกลุ่มหรือภูมิภาคเท่านั้น ที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

๒. ความไม่เสมอภาคของการจัดการศึกษา เนื่องจากที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่เฉพาะในเขตเมืองหลวง หรือในเขตเมืองใหญ่ ๆ ของแต่ละภูมิภาคเท่านั้น ได้แก่ เขตกรุงเทพมหานคร และเมืองหลักของจังหวัดในภูมิภาค ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เขตเมืองหลวง ในพื้นที่สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ หรือในพื้นที่ที่มีความเจริญมาก นักเรียนบางส่วนที่มีภูมิลำเนาห่างไกลสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือนักเรียนที่อยู่ชานนอกขาดโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูง ทำให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ใช่การศึกษาสำหรับทุกคนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว การพิจารณาระบบการคัดเลือก

บุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้โอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงจึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

๓. ผู้เรียนมีความต้องการศึกษาในคณะ/สาขาที่มีความถนัด และที่สนใจเท่านั้น จึงเลือกที่จะสมัครเฉพาะบางคณะ/สาขาที่ต้องการ แม้ว่าในปัจจุบันจำนวนที่นั่งจะมีมากขึ้นพอสำหรับนักเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ตารางที่ ๒-๑) เนื่องจากมีสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นกว่า ๑๕๗ แห่งทั่วประเทศ ทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ยังมีสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อีกจำนวนหนึ่งอีกด้วย ซึ่งขณะที่จำนวนที่นั่งในระดับอุดมศึกษามีเพิ่มมากขึ้นแต่พบว่าจำนวนนักเรียนมีแนวโน้มลดลงในทุกระดับชั้น (แผนภาพที่ ๒-๑) และคาดการณ์ถึงแนวโน้มนักเรียนที่จะลดน้อยลงอย่างมากในอีก ๒๐ กว่าปีข้างหน้า (แผนภาพที่ ๒-๒) การแข่งขันเพื่อให้ได้ศึกษาต่อในสาขาที่ตรงตามความต้องการหรือคณะ/สาขาวิชาที่สนใจในสถาบันอุดมศึกษาที่ใฝ่ฝันของผู้เรียน หรือในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยของการแข่งขัน ดังนั้น ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้ตรงตามคุณสมบัติ และตรงตามความต้องการของผู้สมัครและสถาบันอุดมศึกษายังมีความจำเป็นอยู่เช่นกัน

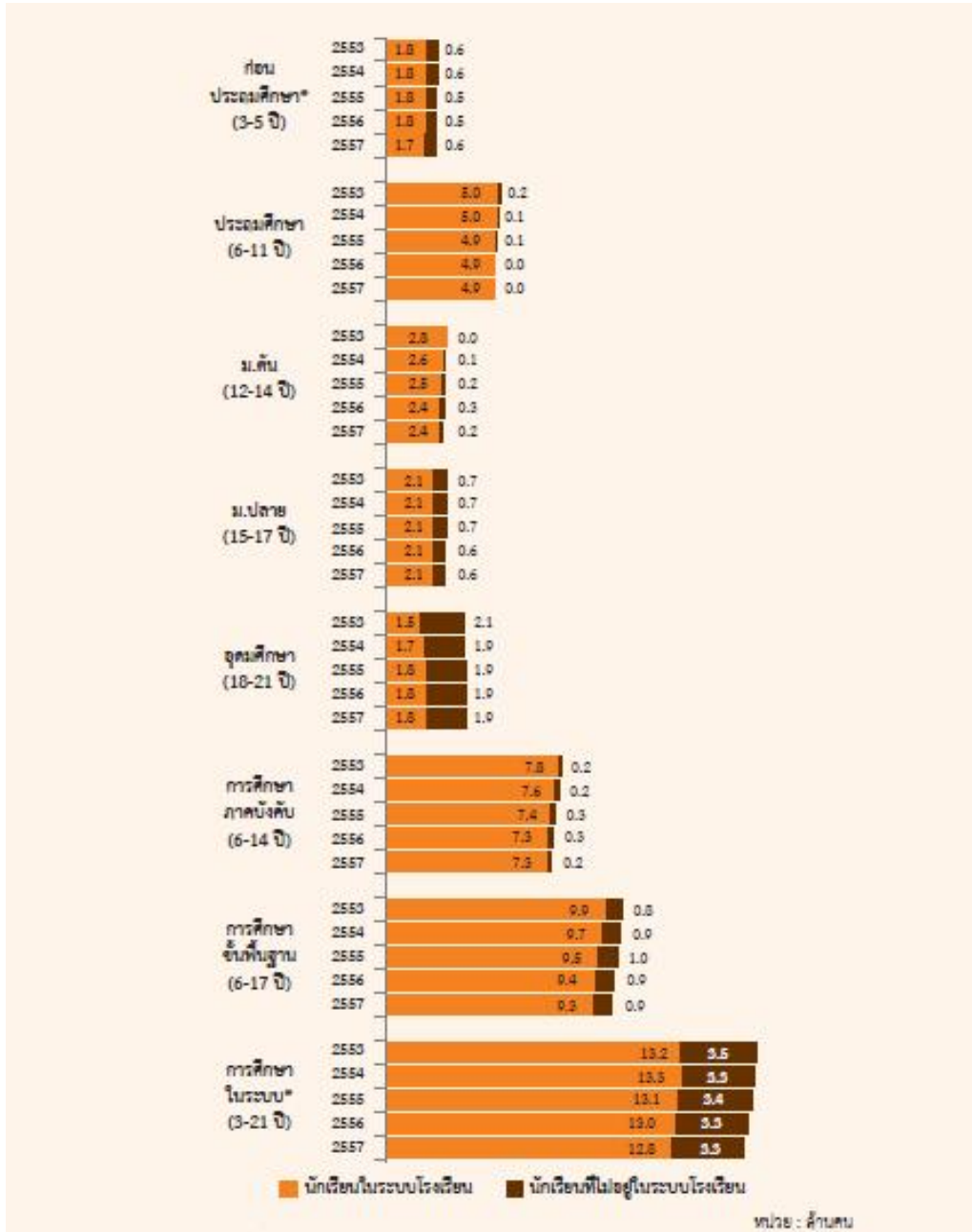
๔. สถาบันการศึกษาต้องการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามคณะ และสาขาที่ต้องการเรียนให้มากที่สุด และบางหลักสูตร/สาขาวิชาที่มีมาตรฐานวิชาชีพกำกับที่มีการกำหนดทั้งความพร้อมของสถาบันและคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนด และวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในหลักสูตร/สาขาวิชาดังกล่าว ซึ่งมีความสำคัญต่อนักเรียนที่จะสอบเข้าศึกษาในสาขาวิชาเหล่านี้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนได้และสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดได้

ตารางที่ ๒-๑ จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และจำนวนนิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ ๑ ของสถาบันอุดมศึกษา

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	จำนวนนิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ ๑
๒๕๕๐	๕๕๑,๖๓๑	๔๑๑,๕๔๑
๒๕๕๑	๕๘๕,๐๕๘	๕๒๑,๐๖๖
๒๕๕๒	๖๑๑,๒๔๖	๓๘๓,๔๕๓
๒๕๕๓	๖๒๕,๗๖๘	๔๖๔,๐๒๕
๒๕๕๔	๖๔๑,๖๗๘	๕๗๗,๓๕๘
๒๕๕๕	๖๕๕,๑๐๐	๕๖๕,๐๘๕
๒๕๕๖	๖๘๘,๑๕๗	๔๘๗,๑๔๕
๒๕๕๗	๗๑๑,๕๓๑	๔๕๑,๐๒๓
๒๕๕๘	๖๘๘,๒๐๒	๔๗๓,๐๘๘
๒๕๕๙	๔๑๕,๓๕๘	๓๕๕,๕๗๕

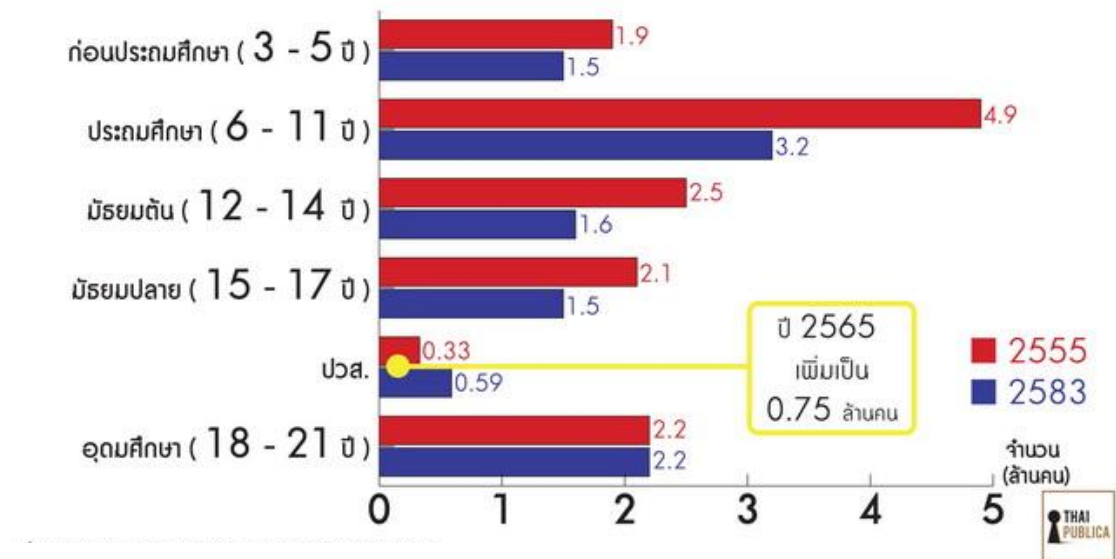
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ออนไลน์, ๒๕๖๐

แผนภาพที่ ๒-๑ แสดงจำนวนนักเรียนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓-๒๕๕๗ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง

ที่มา : สำนักนายกรัฐมนตรี, ออนไลน์, ๒๕๕๘

แผนภาพที่ ๒-๒ แสดงประมาณการจำนวนนักเรียนตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๕ และ ๒๕๕๗

ที่มา : ไทยพับลิก้า, ออนไลน์, ๒๕๕๗

ดังนั้น การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งหย่อนไปกว่าการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเช่นกัน และยังคงต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสม บรรลุตามเป้าประสงค์ทั้งของผู้เรียน สถาบัน มาตรฐานวิชาชีพ และของประเทศต่อไป

ความเป็นมาของการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

ระบบการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นระบบการรับบุคคลที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน โดยระบบการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดสอบกันเอง มาเป็นระบบที่ใช้การสอบคัดเลือกซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “การสอบเอ็นทรานซ์ (Entrance)” ซึ่งจัดการสอบโดยทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) แล้วมาเปลี่ยนอีกครั้งเป็นระบบกลาง

(Admissions) ซึ่งใช้จนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ลดลง ขณะที่จำนวนสถาบันอุดมศึกษามีมากขึ้น

การรับเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้มีการพัฒนา ปรับปรุงมาเป็นระยะ เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถ ตรงตามคณะและสาขาที่เรียน การคัดนักเรียนเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาในอดีตที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจัดสอบกันเอง กระทั่งในปีการศึกษา ๒๕๐๔ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้จัดสอบร่วมกันเป็นครั้งแรก ทั้งนี้ยังถือเป็นมหาวิทยาลัยส่วนน้อยที่มีการจัดสอบร่วมกัน ส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีที่แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการจัดสอบเองซึ่งต่อมาปีการศึกษา ๒๕๐๕ มีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร เข้าจัดสอบร่วมกันเพิ่มเติมรวมเป็น ๕ แห่ง

จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๔๒ ได้มีการจัดสอบกลาง (Entrance) ขึ้น โดยสำนักทดสอบกลาง ทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้น (ปัจจุบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) เป็นผู้จัดการสอบกลาง เพื่อแก้ปัญหาการสละสิทธิ์และการเพิ่มจำนวนที่ต้องสำรองที่นั่งจากการที่ผู้สมัครสอบสอบได้หลายมหาวิทยาลัย นักเรียนในขณะนั้นต้องเสียเวลาสอบหลายแห่งและเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก อีกทั้งยังมีผู้สมัครเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ อีกด้วย การสอบแข่งขันในระบบ entrance ขณะนั้นจะให้นักเรียนเลือกคณะ หรือสถาบันการศึกษาได้ ๖ อันดับ และเลือกวิชาที่จะสอบในคราวเดียวกัน (วิชาที่สอบคัดเลือกขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละคณะ สาขา) โดยใช้วิธีการสอบแบบแพ้คัดออก หรือมีแบบวัดความรู้ความสามารถทางวิชาการเพียงครั้งเดียว โดยคะแนนดังกล่าวจะเป็นเกณฑ์ในการวัดคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย : ๑) ซึ่งทำให้มีผลกระทบตามมาต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคือนักเรียนไม่ให้ความสนใจการเข้าเรียนในห้องเรียนและไม่สนใจเรียนในรายวิชาที่ไม่ได้ใช้ในการสอบ Entrance แต่กลับเน้นหนักในเนื้อหาและเฉพาะวิชาที่จะใช้ในการสอบเข้าศึกษาในสาขาที่ต้องการเรียนมากกว่าการเรียนตามความมุ่งหมายของระบบการศึกษาและการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือแม้แต่การเรียนไม่ครบตามชั้นปีมัธยมศึกษาตอนปลายเนื่องจากนักเรียนที่เรียนดีได้มุ่งการสอบเทียบเพื่อให้มีคุณสมบัติเทียบเท่าการสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย โดยเรียนไม่ครบตามชั้นปี ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาก่อนมีวุฒิภาวะที่เหมาะสม

ต่อมาปีการศึกษา ๒๕๔๒-๒๕๔๘ ทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้นได้มีการปรับรูปแบบ Entrance ระบบใหม่ โดยคะแนนการคัดเลือกเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาจะไม่ได้มาจากคะแนนการสอบเพียงอย่างเดียวแต่จะใช้คะแนนจากเกรดเฉลี่ยของโรงเรียนตลอดช่วงชั้นที่ ๔ (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) มาเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนการคัดเลือกด้วย ไม่เน้นการใช้ผลคะแนนสอบเป็นหลัก

แบบระบบ entrance ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนทิ้งห้องเรียน ให้นักเรียนเพิ่มความสนใจในการเรียนในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้นำผลการเรียนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) มาเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้วยค่านำหนัก GPAX ของนักเรียนร้อยละ ๑๐ และผลจากการสอบวัดความรู้ (วิชาหลักและวิชาเฉพาะ) อีกร้อยละ ๕๐ ซึ่งการจัดสอบวัดความรู้นี้ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถสอบวัดความรู้ได้ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้เลือกใช้คะแนนที่ดีที่สุดในการสมัคร ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีจุดเด่นที่ได้มีการนำผลการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาร่วมด้วย นักเรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองจากการได้โอกาสสอบปีละ ๒ ครั้ง ผลคะแนนเก็บไว้ใช้ ๒ ปี และเลือกใช้คะแนนที่ดีที่สุดในการสมัคร อีกทั้งนักเรียนทราบผลคะแนนก่อนการเลือกคณะ ทำให้มีโอกาสเลือกได้ตรงตามความสามารถและต้องการของตน อย่างไรก็ตาม พบว่าระบบดังกล่าวกลับทำให้นักเรียนเกิดความเครียดมากขึ้นจากเดิมเนื่องจากการสอบ ๒ ครั้ง เกิดความสับสนเปลืองค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองสำหรับค่าสมัครสอบเพิ่มขึ้น (วิไลลักษณ์ บุญเคลือบ และคณะ, ๒๕๔๔ : ๕๘-๖๕) และโรงเรียนเร่งการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาจบเร็วขึ้น เป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อระบบการเรียนการสอนตามปกติ

ดังนั้น ปีการศึกษา ๒๕๔๘-๒๕๕๒ จึงได้มีการปรับระบบการรับเข้ากลางใหม่เรียกว่าระบบ Admissions เน้นที่การให้นำหนักของผลการเรียนตลอดช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มมากขึ้น และนำผลการสอบจากแบบทดสอบวิชาหลักหรือแบบทดสอบมาตรฐาน ความสามารถทางการเรียนซึ่งจัดสอบโดยหน่วยงานที่เรียกสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้ประสานงานและมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์สอบ ซึ่งจัดว่าเป็นกลไกกลางของการบริหารระบบคัดเลือกรวมการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Central University Admissions System : CUAS) ที่ได้รับการยอมรับและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยการคัดเลือกระบบ Admissions ระยะที่ ๑ จะมีการใช้ทั้ง GPAX และผลการเรียนเฉลี่ยกลุ่มสาระ (GPA กลุ่มสาระ) รวมเป็นคะแนนร้อยละ ๓๐ ร่วมกับคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test, O-NET) และคะแนนการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง (Advanced National Educational Test, A-NET) ซึ่งจัดสอบโดยสถาบันทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (National Institute of Educational Testing Service ; Public Organization, NIETS) และเนื่องจากมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเป็นธรรมของระบบดังกล่าว เนื่องจากคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนที่อาจไม่เหมือนกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐ : ๓๓-๓๕) จึงได้มีการปรับระบบการรับเข้ากลาง Admission ในระยะที่ ๒ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เป็นต้นมา โดยใช้ผลการเรียนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) ร้อยละ ๒๐ คะแนน

การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ร้อยละ ๓๐ คะแนนการทดสอบความถนัดทั่วไป (General Aptitude Test, GAT) ร้อยละ ๑๐-๕๐ และคะแนนการทดสอบความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (Professional Aptitude Test, PAT) ร้อยละ ๐-๔๐ ซึ่งจากงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ระบบการรับเข้ากลาง Admission ก็ยังคงมีปัญหาในเรื่องความสับสนขององค์ประกอบที่ใช้ในการคัดเลือก การดำเนินการจัดสอบของสถาบันการศึกษาที่ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ การเร่งการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ทันกับเวลาสอบ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถเลือกนิสิต/นักศึกษาที่ตรงตามความต้องการได้ นอกจากนี้การสอบด้วยระบบกลาง Admission ที่มีการสอบปีละ ๒ ครั้ง ทำให้นักเรียนเกิดความเครียดและยังคงมีการกวาดวิชาเพิ่มมากขึ้น (ชัยภัทร ล้อเพ็ญภพ, ๒๕๔๘ : ๘๕-๘๐) และเกิดความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองสำหรับค่าสมัครสอบเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งยังมีระบบการรับตรงโดยให้นักเรียนสมัครสอบตรงได้ จึงทำให้เกิดปัญหาวิงรอกเพื่อสอบ และภาระค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ปกครองในการสมัครสอบก็ยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากปัญหาดังกล่าวที่ยังคงมีต่อเนื่อง ทำให้รัฐบาลได้เร่งการพัฒนากระบวนการรับเข้ากลางด้วยระบบกลางที่เรียกเคลียร์ริงเฮาส์ (Clearing house) เพื่อให้ลดปัญหาการวิงรอกสอบ ค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองที่ยังคงสูงมาก และปัญหาการสละสิทธิ์เนื่องจากนักเรียนมีชื่อผ่านการคัดเลือกของหลายสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งระบบ Clearing house จะนำมาใช้ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ โดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ได้มีการปรับแนวทางการคัดเลือก โดยยึดหลักการให้นักเรียนอยู่ในห้องเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนที่จะมีการสอบข้อเขียน ลดจำนวนการสอบและลดการทดสอบที่ซ้ำซ้อน ไม่ต้องวิงรอกสอบเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย นักเรียนมีสิทธิ์เลือกสาขาที่ต้องการเรียนขณะที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถเลือกนักเรียนตามความต้องการของสาขาได้เช่นกัน โดยสาระสำคัญ คือ นักเรียนสามารถเลือกสมัครได้หลายคณะ/สถาบัน หลายสาขาวิชา แต่มีเพียง ๑ สิทธิ์ในการตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และเมื่อตัดสินใจแล้วจะถูกตัดสิทธิ์ในการสมัครรอบถัดไป หรือหากต้องการสมัครในรอบถัดไป นักเรียนต้องสละสิทธิ์ในสาขาที่เลือกไว้ก่อนหน้าแล้ว ส่วนการคัดเลือกนั้นจะมีทั้งระบบรับตรงและระบบกลาง มีทั้งแบบที่ใช้เฉพาะคะแนนที่นักเรียนมีอยู่แล้ว เช่น GPAX และ GPA หรือแบบที่ใช้ผลคะแนนจากการทดสอบที่จะดำเนินการทดสอบเพียงครั้งเดียว และดำเนินการภายหลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วเท่านั้น

วิธีการและแนวทางการรับเข้าศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

การรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ณ ปัจจุบัน ได้ดำเนินการ ๒ ระบบ ได้แก่ ระบบรับตรง (Direct system) และระบบการรับเข้ากลาง หรือ ระบบแอดมิชชันส์ (Admissions) โดยสมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (สอท.) (Association of University Presidents of Thailand, AUPT) เป็นผู้ดำเนินการ เป็นระบบกลางที่เป็นที่ยอมรับที่เรียก การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง (Central University Admissions System, CUAS)

ระบบรับตรง (Direct system) เป็นระบบที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ระเบียบหรือกติกาตามที่สถาบันอุดมศึกษานั้นๆ กำหนดขึ้นมา โดยไม่ใช้กฎเกณฑ์ของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดขึ้น ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์และตามบริบทของสถาบันการศึกษานั้น ๆ เช่น การรับบุคคลในพื้นที่ดูแล การรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เช่น กีฬา ดนตรี และนาฏศิลป์ การเปิดโอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษาได้เข้าศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจพิจารณารับเข้าด้วยความสามารถพิเศษด้านที่ระบุ ผลคะแนนการเรียน หรือผลคะแนนจากการสอบแข่งขันตรงของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดคณะ สาขาที่ประสงค์จะรับ คุณสมบัติ จำนวนรับ วิธีการคัดเลือก ขั้นตอนและปฏิทินการดำเนินการโดยสถาบันนั้น ๆ

ระบบการรับเข้ากลาง หรือ ระบบแอดมิชชันส์ (Admissions) การรับเข้าศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในระบบการรับเข้ากลางจะมีการกำหนดเกณฑ์และกติกาเพื่อการคัดเลือกร่วมกัน โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบ ในระยะเริ่มต้นมีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งต่อมาได้มีสมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (สอท.) เป็นผู้ดำเนินการเป็นระบบกลางที่เรียก Central University Admissions System, CUAS) และมีสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) (National Institute of Educational Testing Service (NIETS) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน (Public Organization) เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการทดสอบวัดความรู้ ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งเป็นการวัดความรู้ที่เรียนมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเนื้อหาการสอบเป็นวิชาพื้นฐานทั้งหมด และนักเรียนต้องสอบทุกคน โดยจะจัดการสอบเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เพียงครั้งเดียว (คะแนนที่ได้จะคิดตัวตลอดไป) การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง (A-NET) ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีระดับความยากและความซับซ้อนมากกว่าข้อสอบ O-NET โดยวัดความรู้ เน้นการคิด การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ มีหลายวิชาที่จัดให้สอบ นักเรียนสามารถสอบกี่ครั้งก็ได้ และคะแนนที่ได้จะใช้ได้ครั้งละ ๓ ปี การทดสอบวัดความถนัดทั่วไป (General Aptitude Test, GAT) ซึ่งเป็นการทดสอบ

ความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และความถนัดด้านภาษาอังกฤษ และการทดสอบความถนัดทางด้านวิชาชีพและวิชาการ (Professional Aptitude Test, PAT) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความถนัดด้านต่าง ๆ ๗ ด้าน ได้แก่

- PAT๑ ความถนัดทางคณิตศาสตร์
- PAT๒ ความถนัดทางวิทยาศาสตร์
- PAT๓ ความถนัดทางวิศวกรรมศาสตร์
- PAT๔ ความถนัดทางสถาปัตยกรรมศาสตร์
- PAT๕ ความถนัดทางวิชาชีพครู
- PAT๖ ความถนัดทางศิลปกรรมศาสตร์
- PAT๗ ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็นภาษาอื่น ๆ ตามระบุ

หลักการและการบริหารจัดการของระบบแอดมิชชัน

การพิจารณาของทีประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ยึดหลักการแนวทางเพื่อกำหนดเป็นระบบกลางการรับเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยให้มีการเปลี่ยนจากระบบการสอบแข่งขัน (Entrance examination) ให้เป็นระบบการรับเข้า (Admission) ที่มีการพิจารณาจากผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องเป็นระบบที่มีความยุติธรรมและโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยในระยะที่ ๑ มีองค์ประกอบ และค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

GPAX	ร้อยละ ๑๐
GPA (กลุ่มสาระ)	ร้อยละ ๒๐
O-NET	ร้อยละ ๓๕ - ๓๐
A-NET และ/วิชาเฉพาะไม่เกิน ๓ วิชา	ร้อยละ ๐ - ๓๕

ซึ่งการดำเนินการด้วยระบบ Admission ดังกล่าวที่นำคะแนนของนักเรียนที่ติดตัวมาจากสถานศึกษา ได้แก่ GPAX และ GPA กลุ่มสาระ รวมถึงการใช้คะแนน O-NET เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมุ่งเรียนในห้องเรียน และส่งเสริมให้การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นไปตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการกำหนดการสอบเพิ่มเติมไม่เกิน ๓ วิชา ก็เพื่อป้องกันการกวดวิชาเกินความจำเป็น และเพื่อให้คณะและสาขาวิชาได้เลือกสอบเฉพาะวิชาที่มีความจำเป็นสำหรับการศึกษาต่อเท่านั้น แต่การดำเนินการดังกล่าวได้มีการปรับปรุงอีกครั้งด้วยเหตุผลของมาตรฐานโรงเรียนที่อาจส่งผลให้ค่าน้ำหนักคะแนนที่ติดตัวนักเรียนมาไม่เป็นธรรม และ

ค่าน้ำหนักของวิชาเฉพาะหรือวิชาสอบเพิ่มเติม (A-NET) มีสัดส่วนที่น้อยกว่าน้ำหนักผลการเรียน อีกทั้งสอบได้ครั้งเดียว ดังนั้นในปี ๒๕๕๓ ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยจึงมีการดำเนินการในระบบ Admission ระยะเวลาที่ ๒ โดยกำหนดให้มีการใช้คะแนนจากการสอบ Aptitude test แทนการสอบ A-NET เนื่องจากหลักการของ General Aptitude Test (GAT) เป็นการสอบความถนัดทางการเรียน ซึ่งไม่เน้นเนื้อหาวิชา และสามารถจัดสอบได้หลายครั้งในแต่ละปี และให้มีการสอบความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (Professional Aptitude Test, PAT) ตามความต้องการของคณะและสาขาวิชาชีพนั้น ๆ ซึ่งกำหนด ดังนี้

GPAX	ร้อยละ ๒๐
O-NET (๘ กลุ่มสาระ)	ร้อยละ ๓๐
GAT	ร้อยละ ๑๐-๕๐
PAT	ร้อยละ ๐-๔๐

ทั้งนี้การกำหนดคะแนน คณะและสาขาต่าง ๆ จะกำหนดร่วมกันทั่วประเทศ ในการสมัครคัดเลือก ผู้สมัครทำการสอบตามแบบทดสอบที่แต่ละคณะ สาขาวิชากำหนดไว้ จากนั้นจึงสมัครเข้าศึกษาและเลือกคณะที่ต้องการศึกษาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยเลือกได้ไม่เกิน ๔ อันดับ ชำระเงินค่าสมัครผ่านทางธนาคารหรือที่ทำการไปรษณีย์ และโดยการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง (Central University Admissions System, CUAS) ซึ่งดำเนินการโดยสมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (สอท.) จะนำผลคะแนนสอบต่าง ๆ มาคำนวณรวมกับ GPAX และ GPA กลุ่มสาระ ให้เป็นคะแนนเต็ม ๑๐,๐๐๐ คะแนน เพื่อใช้ตัดสินผลตามอันดับที่เลือกไว้ ซึ่งในการคำนวณคะแนนของแต่ละคนในแต่ละคณะก็จะได้ผลคะแนนรวมที่ต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าคณะนั้นจะใช้คะแนนสอบจากวิชาอะไรและค่าน้ำหนักเท่าใด ดังตารางที่ ๒-๒

ตารางที่ ๒-๒ แสดงการกำหนดคะแนนในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาใน
ระบบกลาง ปีการศึกษา ๒๕๖๐

คำร้อยละของ องค์ประกอบ กลุ่มสาขาวิชา	GPAX	O- NET	GAT	PAT						
				PAT	PAT	PAT	PAT	PAT	PAT	PAT
				๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
กลุ่มที่ ๑ วิทยาศาสตร์สุขภาพ										
๑.๑ สัตวแพทยศาสตร์ สหเวชศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ พยาบาลศาสตร์ วิทยาศาสตร์การกีฬา	๒๐	๓๐	๒๐	-	๓๐	-	-	-	-	-
๑.๒ ทันตแพทยศาสตร์	๒๐	๓๐	๒๐	๑๐	๒๐	-	-	-	-	-
๑.๓ เภสัชศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๐	-	๔๐	-	-	-	-	-
กลุ่มที่ ๒ วิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ										
๒.๑ วิทยาศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ	๒๐	๓๐	๑๐	๑๐	๓๐	-	-	-	-	-
๒.๒ เทคโนโลยี สารสนเทศ	๒๐	๓๐	๑๐	๒๐	๒๐	-	-	-	-	-
กลุ่มที่ ๓ วิศวกรรมศาสตร์										
วิศวกรรมศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๕	-	๑๕	๒๐	-	-	-	-
กลุ่มที่ ๔ สถาปัตยกรรมศาสตร์										
สถาปัตยกรรมศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๐	-	-	-	๔๐	-	-	-
กลุ่มที่ ๕ เกษตรศาสตร์										
เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ อุตสาหกรรมเกษตร เทคโนโลยีการเกษตร	๒๐	๓๐	๑๐	๑๐	๓๐	-	-	-	-	-

คำร้อยละของ องค์ประกอบ กลุ่มสาขาวิชา	GPAX	O- NET	GAT	PAT						
				PAT	PAT	PAT	PAT	PAT	PAT	PAT
				๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
กลุ่มที่ ๖ บริหาร พานิชยศาสตร์ การบัญชี การท่องเที่ยวและการโรงแรม และเศรษฐศาสตร์										
๖.๑ บริหารธุรกิจ พานิชยศาสตร์ การบัญชี เศรษฐศาสตร์	๒๐	๓๐	๓๐	๒๐	-	-	-	-	-	-
๖.๒ การท่องเที่ยว และโรงแรม รูปแบบ ที่ ๑	๒๐	๓๐	๕๐	-	-	-	-	-	-	-
๖.๓ การท่องเที่ยว และโรงแรม รูปแบบ ที่ ๒	๒๐	๓๐	๔๐	-	-	-	-	-	-	๑๐ (เลือก ๑วิชา)
กลุ่มที่ ๗ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษา สุขศึกษา										
๗.๑ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษา สุขศึกษา รูปแบบที่ ๑	๒๐	๓๐	๒๐	-	-	-	-	๓๐	-	-
๗.๒ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษา สุขศึกษา รูปแบบที่ ๒	๒๐	๓๐	๑๐	-	-	-	-	๒๐	-	-
				PAT๑/๒/๓/๔/๖/๗ (เลือก ๑ วิชา) ร้อยละ ๑๐						
กลุ่มที่ ๘ ศิลปกรรมศาสตร์										
วิจิตรศิลป์ ศิลป ประยุกต์ ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ ศิลปะการ ออกแบบทัศนารมณ์	๒๐	๓๐	๑๐	PAT๔/๖ (เลือก ๑ วิชา) ร้อยละ ๔๐						

ค่าร้อยละของ องค์ประกอบ กลุ่มสาขาวิชา	GPAX	O- NET	GAT	PAT						
				PAT	PAT	PAT	PAT	PAT	PAT	PAT
				๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
กลุ่มที่ ๕ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์										
นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์										
๕.๑ พื้นฐาน วิทยาศาสตร์	๒๐	๓๐	๓๐	๒๐	-	-	-	-	-	-
๕.๒ พื้นฐานศิลปศาสตร์ รูปแบบที่ ๑	๒๐	๓๐	๕๐	-	-	-	-	-	-	-
๕.๓ พื้นฐานศิลปศาสตร์ รูปแบบที่ ๒	๒๐	๓๐	๓๐	-	-	-	-	-	-	๒๐ (เลือก ๑ วิชา)

หลักการและการบริหารจัดการของระบบรับตรง

สถาบันอุดมศึกษาสามารถรับบุคคลเข้าศึกษาด้วยระเบียบหรือเกณฑ์ตามที่สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ กำหนดได้ โดยไม่ต้องผ่านส่วนกลาง (CUAS) และสามารถรับได้ตลอดเวลา เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตามบริบทของสถาบันการศึกษานั้น ๆ เช่น การรับนักเรียนในเขตพื้นที่ที่ตั้งของสถาบันฯ เพื่อให้มีโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนในพื้นที่ให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น และการรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เช่น ด้านกีฬา ด้านดนตรี และด้านนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถพิเศษได้มีโอกาสศึกษาต่อและสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน หรือได้มีโอกาสศึกษาต่อในสาขาอาชีพเฉพาะนั้น ๆ ซึ่งอาจพิจารณารับเข้าด้วยความสามารถพิเศษด้านที่ระบุ ผลคะแนนการเรียน หรือผลคะแนนจากการสอบแข่งขันตรงของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดคณะ สาขาที่ประสงค์จะรับ คุณสมบัติ จำนวนรับ วิธีการสมัครและคัดเลือก วันและเวลาการดำเนินการ โดยสถาบันนั้น ๆ ได้เอง และรับเข้าในบางสถาบันได้ถึงจำนวน ร้อยละ ๙๐ ของจำนวนรับเข้าทั้งหมด ซึ่งอาจใช้วิธีการรับเข้า และรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

๑. การรับเข้าในระบบรับตรง

๑.๑ โควตา เป็นการรับเข้าศึกษาในระบบรับตรง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็น โครงการที่ให้โอกาสกับนักเรียนเฉพาะในเขตพื้นที่ เช่น โควตา ๒๐ จังหวัดภาคอีสานของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โควตา ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ และโครงการชาวไทยภูเขา ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และรับตรง ๑๐% ของจำนวนนักเรียน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ และโรงเรียนในความร่วมมือของมหาวิทยาลัยพะเยา

๑.๒ ความสามารถพิเศษ เป็นการรับเข้าตรงของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือโดดเด่นทางด้านต่างๆ เช่น กีฬา ดนตรี หรือแม่แต่ภาษา เพื่อให้ได้ศึกษาต่อหรือให้ได้พัฒนาต่อในสาขาเฉพาะเพื่อให้มีความชำนาญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

๑.๓ ทุน เป็นการรับเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับเข้าโดยให้การสนับสนุนทุนการศึกษา ซึ่งอาจเป็นค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าใช้จ่ายรายเดือน หรือทั้งค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าใช้จ่ายรายเดือน สำหรับผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะตามที่สถาบันต้องการ เช่น นักเรียนที่มีผลการเรียนดี นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ฐานะยากจน นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และนักเรียนที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน เป็นต้น

๒. รูปแบบการรับเข้าในระบบรับตรง

๒.๑ ไม่ใช้ข้อสอบหรือแบบทดสอบใด ๆ เป็นรูปแบบการรับตรงประเภทโควตา ซึ่งมักจะใช้สิ่งที่ติดตัวมากับนักเรียน เช่น ผลคะแนนที่เรียนมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ความสามารถพิเศษต่าง ๆ เช่น กีฬา ดนตรี และอาจมีการสัมภาษณ์ร่วมด้วย ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดคุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้ของแต่ละสถาบันฯ เอง เช่น โครงการเรียนดีของมหาวิทยาลัยพะเยา โควตาเรียนดี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และโครงการคัดเลือกผู้มีความสามารถดีเด่นทางกีฬาระดับชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น

๒.๒ ใช้แบบทดสอบของมหาวิทยาลัยเอง เป็นรูปแบบการรับตรงที่ใช้ข้อสอบหรือแบบทดสอบที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกเพื่อคัดเลือกผู้เรียนเอง เช่น ข้อสอบ Smart 1 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อคัดเลือกนักศึกษาเข้าคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ และข้อสอบโควตาภาคเหนือ ในโครงการสอบคัดเลือกนักเรียนในเขตพัฒนาภาคเหนือของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น

๒.๓ ใช้ผลสอบจากการทดสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นรูปแบบการรับตรงที่ต้องใช้คะแนนจากการสอบโดยที่ทางมหาวิทยาลัยไม่ได้ออกข้อสอบเอง แต่จะใช้ผลการสอบจากการสอบของ สทศ. ได้แก่ คะแนนการสอบ GAT และ/หรือ PAT และ/หรือคะแนนการสอบ ๕ วิชาสามัญ ซึ่งแต่ละคณะ/สาขา และสถาบัน จะเป็นผู้กำหนดการใช้คะแนนไหน

และในสัดส่วนเท่าไรได้เอง และให้มีการออกเป็นระเบียบการของทางมหาวิทยาลัย เช่น โครงการรับตรงมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งใช้ผลคะแนนจากการสอบ GAT และ PAT และโครงการรับตรงสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นต้น

๒.๔ ใช้คะแนนจากการทดสอบของมหาวิทยาลัยเอง และคะแนนจากการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นรูปแบบผสมผสานของการนำผลคะแนนมาใช้ เช่น ผลคะแนนสอบของมหาวิทยาลัยรวมกับคะแนนการสอบ GAT ของคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลกระทบของการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มีการพัฒนาและปรับปรุ้ มาตลอดระยะเวลา จากการสอบแข่งขัน ตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๔ และต่างสถาบันต่างคัดเลือกกันเอง มาสู่การสอบแข่งขัน (Entrance examination) และมีหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มาสู่การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง (CUAS) และกระทั่งสู่ระบบ Admission ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมโลก ไม่ว่าจะเป็นความต้องการการพัฒนาบุคลากรให้ได้รับการศึกษาในระดับสูง ความทันสมัยของเทคโนโลยี และจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาก็ยังคงส่งผลกระทบหลาย ๆ ด้าน ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และสถาบันการศึกษา ดังนี้

๑. การคัดเลือกด้วยการสอบแข่งขัน (Entrance examination) การคัดเลือกด้วยผล การสอบแข่งขันเพียงอย่างเดียวถือว่าเป็นระบบที่มีความยุติธรรม เนื่องจากการทดสอบด้วยการทดสอบชุดเดียวกัน แต่ส่งผลด้านลบต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากนักเรียนให้ความสนใจเฉพาะวิชาที่ต้องสอบเพื่อการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ทำให้การจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีการเรียนพิเศษและการกวดวิชานอกห้องเรียนเพื่อการทำคะแนนให้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการทดสอบเพียงบางรายวิชาอาจไม่สามารถชี้วัดได้ว่านักเรียนจะสามารถเรียนในคณะ/สาขา นั้น ๆ ได้ และยังเป็นการสร้างความเครียดให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง เนื่องจากผลของการสอบแข่งขันเพียงครั้งเดียวจะเป็นตัวกำหนดชีวิตในอนาคตของนักเรียน และอาจเป็นการตัดโอกาสหากพลาดการทดสอบในครั้งนั้น

๒. การคัดเลือกจากการใช้คะแนนผลการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายร่วมกับผลคะแนนจากการทดสอบวัดความรู้วิชาหลักและวิชาเฉพาะ ของ สทศ. ซึ่งมีข้อดีคือการใช้คะแนนจากชั้นเรียนร่วมด้วยช่วยให้นักเรียนให้ความสนใจในห้องเรียนมากขึ้นและไม่ทิ้งห้องเรียน รวมทั้ง

การที่จัดให้มีการทดสอบวัดความรู้ของ สทศ. ๒ ครั้ง ทำให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองเพื่อทำคะแนนให้ดียิ่งขึ้น และใช้คะแนนในครั้งที่ดีที่สุดเพื่อการสมัคร และการที่นักเรียนได้รู้ผลคะแนนก่อนการสมัครเลือกคณะหรือสาขาก็เป็นการดีที่ให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถของตนเองด้วย อย่างไรก็ตาม พบว่า การจัดการทดสอบ ๒ ครั้ง กลับเป็นการเร่งให้โรงเรียนเร่งการสอนให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนครบเนื้อหาเร็วขึ้นสำหรับการทดสอบวัดความรู้ดังกล่าว และยังคงเป็นการสร้างความเครียดให้กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครองตามมา และกรณีการใช้คะแนนจากผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังคงเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของผลคะแนนที่ไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากมาตรฐานโรงเรียนที่ไม่เหมือนกันอีกด้วย

๓. การคัดเลือกโดยใช้คะแนนผลการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งเป็นการสอบวัดความรู้ที่เรียนมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเนื้อหาการสอบเป็นวิชาพื้นฐานทั้งหมด โดยสอบเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ปัญหามาตรฐานโรงเรียนได้ในระดับหนึ่ง และยังคงหลักการของผลดีที่สนับสนุนให้นักเรียนอยู่ในห้องเรียน และการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทำให้การจัดการเรียนการสอนจนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสำคัญกับทั้งนักเรียนและครูผู้สอน อย่างไรก็ตาม การใช้คะแนนจากผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังคงเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของมาตรฐานโรงเรียนที่ไม่เหมือนกันทำให้เกิดการได้เปรียบหรือเสียเปรียบในคะแนนผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนแต่ละคน

ทั้งนี้ ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ได้ให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนไปของสังคม โดยยังคงยึดในหลักการที่ให้นักเรียนอยู่ในห้องเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และให้มีการสอบน้อยครั้งที่สุดเพื่อให้นักเรียนไม่ต้องวิ่งรอกสอบและเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย นักเรียนมีสิทธิเลือกคณะ/สาขาที่ต้องการเรียน ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยสามารถเลือกนักเรียนตรงกับความต้องการได้ ทั้งนี้มีการดำเนินการ โดยนักเรียนสามารถสมัครได้หลายสาขาวิชาแต่มีเพียง ๑ สิทธิในการตัดสินใจเลือกสาขาที่เรียน โดยจะเข้าสู่กระบวนการ Clearing house เมื่อตัดสินใจเลือกแล้วจะถูกตัดสิทธิจากการสมัครรอบถัดไปหากต้องการจะสมัครในรอบต่อไปต้องสละสิทธิในสาขาที่เลือกไว้ก่อนหน้าแล้ว ส่วนการทดสอบต่าง ๆ ยังคงมีการทดสอบ GAT/PAT และวิชาสามัญ ๕ วิชา ซึ่งจะกำหนดการทดสอบหลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว (ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน) ซึ่งคาดว่าจะสามารถลดปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านค่าใช้จ่ายและความเครียดของนักเรียนและผู้ปกครองลงได้ และนักเรียนได้เลือกเรียนในคณะและสาขาที่ต้องการได้มากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมาน ลอยฟ้า (๒๕๒๕ : ๒๗-๓๒) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ผ่านการคัดเลือกประเภทสอบรวมและประเภทนักเรียน เรียนดีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๑๘-๒๕๒๕ เป็นนักศึกษาที่มาจากการคัดเลือกประเภทสอบรวม ร้อยละ ๕๖.๘๔ และนักศึกษาประเภทเรียนดี ร้อยละ ๔๓.๑๖ โดยนักศึกษาประเภทเรียนดีมาจากทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมามากที่สุด คือ ร้อยละ ๑๕.๓๘ รองลงมา คือ จังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๒ และจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๖ ส่วนนักศึกษาประเภทสอบรวม พบว่า มาจากทุกภาคของประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ร้อยละ ๒๗.๐๑ รองลงมา คือ ภาคใต้ ร้อยละ ๑๘.๒๕ และกรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๑๗.๕๒ เมื่อศึกษาการสำเร็จการศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในเวลา ๔ ปีตามระยะเวลา ของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๘๒ ส่วนนักศึกษาที่ใช้เวลามากกว่า ๔ ปี มีร้อยละ ๔๘.๑๘ เมื่อพิจารณาตามวิธีการคัดเลือก พบว่า ประเภทนักเรียนเรียนดีสำเร็จการศึกษาในระยะเวลา ๔ ปี ร้อยละ ๘๔.๕๔ และเป็นนักศึกษาที่ใช้เวลามากกว่า ๔ ปี ร้อยละ ๑๕.๔๖ ส่วนนักศึกษาประเภท สอบรวมที่สำเร็จการศึกษาในเวลา ๔ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕๖ และเป็นนักศึกษาที่ใช้เวลามากกว่า ๔ ปี ร้อยละ ๔๒.๔๔ จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษาประเภทนักเรียนเรียนดีและประเภทสอบรวมไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะวิชาเอกของนักศึกษาทั้งสองประเภทไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

รุจิพร สุรังคพิพรรธน์ (๒๕๓๕ : ๕๕-๕๖) ได้ศึกษาลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ผ่านการคัดเลือกประเภทโควตาและประเภทการสอบคัดเลือก ส่วนกลาง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนิสิตชั้นปีที่ ๑ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ ๑ ที่ผ่านการสอบคัดเลือกประเภท โควตาและประเภท การสอบคัดเลือกส่วนกลางปีการศึกษา ๒๕๓๑-๒๕๓๔ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ไทย ทิพย์สุวรรณกุล และคณะ (๒๕๔๓ : ๗๕) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของ การรับนักศึกษาด้วยวิธีการให้โควตาและการสอบคัดเลือก รุ่นปีการศึกษา ๒๕๓๘ พบว่า นักศึกษา ประเภทโควตามีผลการเรียนดีกว่า มีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูงกว่าและใช้เวลาในการเรียนจบ การศึกษาน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาประเภทสอบคัดเลือก

ถนัด บุญชัย (๒๕๓๕ : ๓๕-๓๘) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เข้าเรียนโดยวิธีโควตาและสอบคัดเลือกของสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ไม่แตกต่างกัน

รัชนิพร ชัยทวิชานันท์ (๒๕๔๐ : ๑๕๑-๑๕๒) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยนเรศวร ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๓๘ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เข้าศึกษาโดยการสอบคัดเลือกประเภทรับตรงและจากส่วนกลาง นิสิตแพทยศาสตร์ที่เข้าศึกษาโดยการสอบคัดเลือกจากส่วนกลางมีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด เมื่อพิจารณาจำนวนนิสิตที่เข้าศึกษาโดยการสอบคัดเลือกประเภทรับตรงที่จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า นิสิตที่มาจากโรงเรียนขนาดเล็กลาออกจากการเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยมากที่สุด เนื่องจากปรับสภาพด้านการเรียนและสภาพทั่วไปได้น้อย รองลงมา เป็นนิสิตที่มาจากโรงเรียนขนาดกลางและนิสิตที่มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ตามลำดับ

สุชาดา บวรกิตติวงศ์ และคณะ (๒๕๔๔ : ๑๕-๓๕) ศึกษาผลกระทบของการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาระบบใหม่ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (๑) นักเรียนที่เข้าสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ในเดือนเมษายน ๒๕๔๔ จำนวน ๑,๑๕๗ คน และนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ปีการศึกษา ๒๕๔๔ จำนวน ๓,๐๕๐ คน (๒) ผู้ปกครองนักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ในเดือนเมษายน ๒๕๔๔ จำนวน ๒๒๐ คน และผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในปีการศึกษา ๒๕๔๔ จำนวน ๘๔๒ คน (๓) ครูในโรงเรียนที่สอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๕๔๕ คน (๔) อาจารย์หรือผู้บริหารคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน ๕๐ คน (๕) นิสิตหรือนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน ๖๑๖ คน (๖) ผู้ดำเนินการในสถาบันกวดวิชาที่เปิดสอนในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๐ คน และ (๗) นักการศึกษา จำนวน ๒๕ คน การเก็บข้อมูล แบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ เก็บข้อมูลจากนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนที่มาสอบในเดือนเมษายน ๒๕๔๔ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาในระยะที่ ๒ เก็บข้อมูลจาก ๗ แหล่ง ประกอบด้วย (๑) ข้อมูลนักเรียนที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ (๒) ผู้ปกครองนักเรียน (๓) ครู (๔) อาจารย์/ผู้บริหารมหาวิทยาลัย (๕) นิสิต/นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ (๖) ผู้บริหารสถาบันกวดวิชา และ (๗) นักการศึกษา พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มที่ (๑)-(๖) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าปัญหาที่เกิดจากการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขณะนี้ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหา ๓ ลำดับแรก ได้แก่ เป็นระบบที่ก่อให้เกิดการเรียนที่มุ่งเน้นการสอบคัดเลือก เป็นระบบที่ก่อให้เกิดความเครียดแก่ผู้สอบและญาติพี่น้อง และเป็นระบบที่ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการกวดวิชา ในขณะที่นักการศึกษาเห็นว่า ปัญหาที่เกิดจากการสอบคัดเลือกมากที่สุดคือ มาตรฐานของเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) ของแต่ละโรงเรียนไม่เท่ากัน ปัญหารองลงมา

ได้แก่ ปัญหาความไม่ยุติธรรมจากการใช้ตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์ (PR) เนื่องจากโรงเรียนที่มีขนาดเล็กจะได้เปรียบ โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และพบว่าข้อสอบแต่ละครั้งมีความยากง่ายไม่เท่ากัน ช่วงเวลาของการจัดสอบไม่สอดคล้องกับระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเกิดความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชา ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มที่ (๑)-(๖) กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าผลกระทบจากการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับระบบการศึกษา มีผลกระทบในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนต้องแข่งขันกันเพื่อทำเกรด นักเรียนต้องเร่งเรียนให้ครบทุกเนื้อหาวิชาให้จบก่อนเดือนตุลาคม ครูต้องเร่งสอนให้ครบถ้วนตามหลักสูตรก่อนสอบเดือนตุลาคม และนักเรียนต้องตั้งใจเรียนทุกวิชา ส่วนผลกระทบที่มีผลต่อนักเรียนโดยตรง คือ สุขภาพทรุดโทรมลง เวลาพักผ่อน ออกกำลังกาย ทำงานอดิเรก และการทำกิจกรรมในโรงเรียน น้อยลง ในขณะที่นักการศึกษาเห็นว่าการสอนคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ก่อให้เกิดผลกระทบในทางบวก ได้แก่ การสอบ ๒ ครั้งทำให้เด็กมีโอกาสแก้ตัว ลดความเครียด แต่การสอบคัดเลือกระบบนี้ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบ ได้แก่ การเรียนที่มุ่งเน้นการสอบมากเกินไป และผู้เกี่ยวข้องกลุ่มที่ (๑)-(๖) กลุ่มมีความพึงพอใจต่อการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระดับมาก ๓ ลำดับแรกคือ การทราบคะแนนก่อนตัดสินใจเลือกคณะ การสอบมากกว่า ๑ ครั้ง และการให้โอกาสผู้สมัครเลือกคะแนนครั้งที่ดีที่สุดจากการสอบมาใช้สมัคร ส่วนความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระดับน้อย ได้แก่ ช่วงเวลาการจัดสอบในเดือนมีนาคมและตุลาคม ความยุติธรรมและความโปร่งใสของการสอบ เอนทรานซ์ และการให้นำน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบที่ใช้ในการคัดเลือก ทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้ นักเรียนสอบผ่าน/ไม่ผ่านการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จากการสอบถามจาก นิสิตและนักศึกษา ได้แก่ การทราบคะแนนก่อนตัดสินใจเลือกคณะ การวางแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และการฝึกทำข้อสอบเก่า โดยผู้เกี่ยวข้องกลุ่มที่ (๑)-(๖) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ การสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต ในด้านองค์ประกอบและน้ำหนัก ที่ใช้ในการคัดเลือกควรมี ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ คะแนนสอบวิชาหลัก น้ำหนัก ๔๐% คะแนนสอบ วิชาเฉพาะน้ำหนัก ๒๐% คะแนนสอบวิชาความถนัดทางการเรียน (SAT) น้ำหนัก ๑๕% เกรดเฉลี่ย (GPAX) น้ำหนัก ๑๒% และตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์ (PR) น้ำหนัก ๑๐% และควรนำผลการประเมิน ด้านคุณธรรมเข้ามาใช้ในการคัดเลือก ส่วนในด้านการจัดการ มีความเห็นว่าผู้รับผิดชอบในการจัด สอบคัดเลือกควรเป็นส่วนกลางหรือทบวงมหาวิทยาลัย ในขณะที่นักการศึกษาเห็นว่าควรจะใช้ ๔ องค์ประกอบในการคัดเลือก ได้แก่ ความสามารถทางวิชาการ ความถนัด ความสนใจ และเกรด เฉลี่ยสะสมจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) และมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีข้อสอบแบบเขียน บรรยายและการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ศศิธร อนันต์โสภณ (๒๕๕๐ : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์สำหรับธุรกิจของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะการบัญชี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ พื้นความรู้เดิม คณะที่ศึกษาและพฤติกรรมการเรียนนอกห้องเรียน

รังสรรค์ โนมยา (๒๕๕๕ : ๑๑๕-๑๒๕) ได้ศึกษาถึงการรับรู้โอกาสในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่ห่างไกลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ว่าการบริการทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหลากหลาย แต่ตนเองไม่สามารถที่จะเข้าถึงบริการนั้นได้ ด้วยข้อจำกัดทางด้านฐานะ ความเป็นอยู่ ส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการศึกษาต่อในทางบวก เห็นคุณค่าของการศึกษาต่อ คิดว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต เพราะเกี่ยวข้องกับทางเลือกประกอบอาชีพ และอาชีพส่วนใหญ่ในปัจจุบันก็มักเลือกจากผู้ที่มีการศึกษา การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารส่วนใหญ่ได้จากครูแนะแนว ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ วารสารต่าง ๆ ในห้องแนะแนวภายในโรงเรียน ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ที่บ้าน จากโทรทัศน์ วิทยุ การบอกเล่าจากเพื่อน ๆ แต่ด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ หลายอย่างทำให้จำเป็นต้องละเลยโอกาสนี้ไป ทั้งจากความไม่เข้าใจ ไม่กล้า และไม่ได้มีความเชื่อมั่นว่าเมื่อจบไปแล้วจะมีชีวิตที่ดีกว่าเดิม

ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ (๒๕๕๑ : ๑-๒๒) ศึกษาความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษากับแนวโน้มของค่าจ้างในประเทศไทย พบว่า แรงงานไทยมีระดับการศึกษากาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลมาจากความพยายามของรัฐบาลในการเพิ่มการเข้าถึงและปรับปรุงคุณภาพของระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีความเสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น มีรายได้ต่ำ และพ่อแม่มีการศึกษาน้อย ยังคงมีโอกาสด้านการศึกษาน้อยกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่ได้เปรียบกว่า โดยกลุ่มที่มีความเสียเปรียบด้านการศึกษาเข้าสู่กำลังแรงงานกลุ่มนี้ก็จะยังคงเสียเปรียบในทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมักจะได้รับค่าจ้างต่ำกว่ากลุ่มที่มีโอกาสทางการศึกษาสูงกว่า

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการและแนวทางการรับเข้าศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นสถาบันอุดมศึกษาซึ่งต้องมีภารกิจหลักสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน (ผลิตบัณฑิต) การวิจัย (สร้างองค์ความรู้) การบริการวิชาการแก่สังคม (ที่พึงของสังคม) และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (รักษาเอกลักษณ์ของชาติ) พันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต หรือการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ และมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้กับบ้านเมือง และเป็นสถาบันหลักที่มีบทบาทชี้นำสังคม อย่างไรก็ตามคุณสมบัตินิสิต/นักศึกษาที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จ แต่ละหลักสูตรจะมีแนวคิดปรัชญาในการออกแบบหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดคุณสมบัตินิสิต/นักศึกษาที่สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของหลักสูตร หรือตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกต้องมีความโปร่งใส ชัดเจน สอดคล้องกับคุณสมบัตินิสิต/นักศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร มีกระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ในการคัดเลือกให้ได้ นิสิต/นักศึกษาที่มีความพร้อมระดับหนึ่งทางด้านปัญญา สุขภาพและจิต และความมุ่งมั่นที่จะศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดได้

๑. มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ถือกำเนิดจากการเป็นวิทยาเขตสารสนเทศของมหาวิทยาลัยนเรศวร มีวัตถุประสงค์เพื่อการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนการแก้ปัญหาเรื่องการศึกษาและรายได้ของประชากรในจังหวัดพะเยาซึ่งโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ มหาวิทยาลัยพะเยาได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘ การจัดการเรียนการสอนระยะเริ่มแรกได้ใช้อาคารของโรงเรียนพะเยาพิทยาคมเป็นการชั่วคราว และได้ย้ายมายังสถานที่ที่ตั้งถาวรปัจจุบัน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีขนาดพื้นที่จำนวน ๕,๖๒๖ ไร่ และในคราวประชุมครั้งที่ ๑๑ (๔/๒๕๕๐) สภามหาวิทยาลัยนเรศวร เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขต

สารสนเทศพะเยา เป็นมหาวิทยาลัยนเรศวรพะเยา และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยาขึ้นประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) และด้วยปรัชญา “ดำรงชีวิตด้วยปัญญาประเสริฐที่สุด (A life of wisdom is the most wondrous of all)” และปณิธาน “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน (Wisdom for community empowerment) มหาวิทยาลัยพะเยาได้มีการพัฒนาด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านกายภาพเรื่อยมา ได้จัดการเรียนการสอนและทำการวิจัยเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการศึกษาและงานวิจัยของชุมชนและสังคม จัดการเรียนการสอนครอบคลุมทุกสาขาวิชาทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในภาคเหนือและประเทศไทยในอนาคต โดยจัดการเรียนการสอนใน ๑๕ คณะ ๓ วิทยาลัย และ ๑ วิทยาเขต และมีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่จัดการสอนในระดับประถมศึกษาตอนต้น จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายอีกด้วย ประกอบด้วย หลักสูตรทั้งสิ้นจำนวน ๑๓๕ หลักสูตร แบ่งเป็น ปริญญาตรี ๕๗ หลักสูตร ปริญญาโท ๓๑ หลักสูตร และปริญญาเอก ๑๑ หลักสูตร จำนวนนิสิตทั้งสิ้น ๒๑,๒๓๗ คน แบ่งเป็นนิสิตปริญญาตรีทวิภาค ปกติ ๑๖,๖๐๗ คน นิสิตปริญญาตรีควบ ๒ ปริญญา ๓,๖๕๕ คน นิสิตปริญญาตรีควบปริญญาโท ๑๐๐ คน ปริญญาโท ๖๒๑ คน และปริญญาเอก ๒๑๔ คน (ตารางที่ ๓-๑) มีบุคลากรทั้งสิ้นจำนวน ๑,๘๔๑ คน แบ่งเป็นสายวิชาการ ๑,๐๐๐ คน สายสนับสนุน ๘๔๑ คน (ตารางที่ ๓-๒)

ตารางที่ ๓-๑ แสดงจำนวนนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ระดับการศึกษา คณะ	จำนวน (คน)					
	ปริญญาตรี ทวิภาค ปกติ	ควบ ปริญญาตรี ๒ ปริญญา	ปริญญาตรี ควบ ปริญญาโท	ปริญญา โท	ปริญญา เอก	รวม
คณะเกษตรศาสตร์และ ทรัพยากรธรรมชาติ	๗๔๒	-	-	๓๗	-	๗๗๙
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	๑,๒๐๒	๘	-	๑๑	-	๑,๒๒๑
คณะนิติศาสตร์	๑,๐๕๒	๑๕๘	-	๓๒	-	๑,๒๔๒
คณะพยาบาลศาสตร์	๔๔๑	-	-	-	-	๔๔๑
คณะแพทยศาสตร์	๓,๕๒๐	๔๘๙	-	๔๗	-	๔,๐๕๖
คณะเภสัชศาสตร์	๔๕๓	-	-	-	-	๔๕๓
คณะวิทยาการจัดการและ สารสนเทศศาสตร์	๒,๘๒๕	๖๓	-	๔๙	๑๔	๒,๙๕๑
คณะวิทยาศาสตร์	๖๐๐	-	-	๑	-	๖๐๑
คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์	๗๘๕	-	-	-	-	๗๘๕
คณะวิศวกรรมศาสตร์	๑,๑๑๑	-	-	๑๙	-	๑,๑๓๐
คณะศิลปศาสตร์	๑,๐๔๐	๕๓	-	๕๘	๔๔	๑,๑๙๕
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และ ศิลปกรรมศาสตร์	๔๙๐	-	-	-	-	๔๙๐
คณะสหเวชศาสตร์	๔๓๔	-	-	-	-	๔๓๔
คณะทันตแพทยศาสตร์	๘๗	-	-	-	-	๘๗
วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม	๒๗๐	-	๑๐๐	๔๖	๒๙	๔๔๕
คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์	๑,๕๕๕	-	-	๔๕	-	๑,๖๐๐
วิทยาลัยการศึกษา	-	๒,๙๒๔	-	-	๓๐	๒,๙๕๔
วิทยาลัยการจัดการ	-	-	-	๑๓๖	๙๗	๒๓๓
วิทยาเขตเชียงราย	-	-	-	๑๔๐	-	๑๔๐
รวม	๑๖,๖๐๗	๓,๖๙๕	๑๐๐	๖๒๑	๒๑๔	๒๑,๒๓๗

ที่มา : ระบบบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, ออนไลน์, ๒๕๖๐

ตารางที่ ๓-๒ แสดงจำนวนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามสายตำแหน่งงาน ณ วันที่
๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ตำแหน่ง	สายวิชาการ	สายบริการ	รวม
พนักงาน	๘๕๓	๗๔๕	๑,๖๔๖
พนักงานราชการ	-	๑๓	๑๓
ลูกจ้างชั่วคราว	๑๐	๗๔	๘๔
ผู้มีความสามารถพิเศษ	๓๕	-	๓๕
ผู้ทรงคุณวุฒิ	๕๘	๒	๖๐
ผู้เกษียณอายุราชการ	-	๓	๓
รวมทั้งสิ้น	๑,๐๐๐	๘๔๑	๑,๘๔๑

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยพะเยา, ออนไลน์, ๒๕๖๐

๒. การให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยพะเยาถือกำเนิดขึ้นจากการพิจารณาแผนอุดมศึกษาระยะยาวขณะนั้น (พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๔๓) ที่ได้กำหนดนโยบายในการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้กับประชากรอย่างทั่วถึง เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการขยับฐานะทางสังคม สถาบันอุดมศึกษาต้องเคลื่อนเข้าไปให้การศึกษาในชุมชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยพะเยาตระหนักถึงหน้าที่และภารกิจสำคัญดังกล่าว จึงมุ่งการบริหารจัดการเพื่อสนองตอบต่อประชาคมและต่อความคาดหวังของประชาคมทั้งในพื้นที่และรัฐบาล จึงได้ตั้งปณิธานอันแน่วแน่ไว้ว่า “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” เพื่อสร้างปัญญาและการเป็นที่พึ่งของสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยพะเยาต้องคำนึงถึงวิธีการ และการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่ตั้งจังหวัดพะเยา ซึ่งภายหลังจากการมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยพะเยา (มหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา) ขึ้น จากข้อมูลสำนักงานสถิติจังหวัดพะเยา แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของนักเรียนที่เข้าสู่ระดับอุดมศึกษามากขึ้น (ตารางที่ ๓-๓) ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยพะเยาก็ต้องพัฒนา

ศักยภาพและความพร้อมของบุคลากร สร้างองค์ความรู้ และกำกับดูแลให้เป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ และมาตรฐานควบคู่ไปกับการพัฒนามาตรฐานทางวิชาการ สามารถชี้นำสังคมหรือชุมชนได้ด้วย

ตารางที่ ๓-๓ แสดงจำนวนนักเรียน/นักศึกษาจังหวัดพะเยา จำแนกตามระดับการศึกษา ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๔๑-๒๕๕๘

ปีการศึกษา	ระดับการศึกษา					รวมทั้งสิ้น
	ก่อน ประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา	
๒๕๔๑	๑๕,๓๖๕	๔๔,๔๕๕	๓๐,๕๐๘	๓,๐๖๓	ไม่มีข้อมูล	๙๓,๓๙๑
๒๕๔๒	๑๔,๔๕๕	๔๔,๒๕๒	๓๑,๐๐๓	๘,๔๓๑	ไม่มีข้อมูล	๙๘,๑๔๑
๒๕๔๓	๑๓,๕๐๑	๔๔,๔๓๐	๓๑,๔๑๔	๓,๘๑๓	๑,๓๐๓	๙๔,๘๖๑
๒๕๔๔	๑๓,๔๓๖	๔๔,๐๑๘	๓๐,๓๖๖	๓,๒๓๓	๑,๕๓๑	๙๖,๕๘๔
๒๕๔๕	๑๓,๐๕๓	๔๓,๕๕๘	๓๐,๓๕๑	๘,๕๘๔	๒,๕๘๕	๙๓,๕๓๑
๒๕๔๖	๑๑,๕๗๘	๔๒,๔๔๑	๓๕,๑๘๕	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	๙๙,๒๐๔
๒๕๔๗	๑๐,๓๒๘	๔๐,๖๕๓	๒๔,๐๓๐	๕,๖๘๗	๖,๐๖๑	๘๖,๗๖๐
๒๕๔๘	๑๐,๐๘๕	๓๘,๕๖๕	๓๐,๕๖๓	๘,๕๖๘	๓,๕๐๓	๘๑,๒๖๔
๒๕๔๙	๙,๕๕๒	๓๖,๖๖๓	๓๒,๓๗๘	๑๓,๕๔๐	๓,๕๖๓	๙๕,๖๙๖
๒๕๕๐	๘,๗๖๖	๓๓,๒๕๔	๓๔,๐๘๗	๓,๕๖๗	๘,๕๖๔	๘๒,๒๓๘
๒๕๕๑	๙,๒๖๗	๓๑,๕๖๘	๓๐,๕๕๘	๘,๖๖๖	๙,๖๒๕	๘๙,๖๘๔
๒๕๕๒	๙,๕๕๖	๒๙,๕๖๘	๓๒,๑๗๘	๘,๓๖๖	๑๑,๐๑๒	๙๑,๖๖๐
๒๕๕๓	๙,๗๕๗	๒๘,๓๗๕	๓๐,๓๑๘	๘,๖๖๗	๑๒,๐๕๐	๘๘,๕๖๗
๒๕๕๔	๗,๕๖๖	๒๕,๕๕๘	๒๗,๔๔๘	๘,๖๖๗	๑๓,๘๔๔	๘๓,๒๑๓
๒๕๕๕	๗,๕๖๖	๒๔,๘๖๕	๑๖,๗๕๓	๙,๘๕๐	๓๑,๔๕๐	๘๐,๕๖๘
๒๕๕๖	๘,๘๕๕	๒๔,๖๕๕	๓๖,๖๑๕	๙,๘๕๕	๒๐,๘๘๔	๑๐๐,๘๖๒
๒๕๕๗	๘,๕๑๑	๒๕,๗๔๔	๒๔,๓๔๗	๙,๕๑๖	๒๑,๗๕๓	๙๐,๖๗๑
๒๕๕๘	๙,๑๔๔	๒๕,๖๐๓	๒๓,๓๘๑	๘,๖๖๗	๒๓,๐๑๐	๙๙,๘๐๕

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดพะเยา, ๒๕๕๙

บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าบุคคลสามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาได้ หากได้เข้าถึง การพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษา การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน โดยเฉพาะ ในท้องถิ่นจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการยกระดับการศึกษาของประเทศ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ทำให้นักเรียน ได้พัฒนาไปสู่การมีอาชีพ และสู่แรงงานระดับคุณภาพต่อไป ซึ่งมหาวิทยาลัยพะเยา ได้มุ่งเน้นโอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียน ดังนี้

๒.๑ การให้โอกาสนักเรียนได้รับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ด้วยเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาได้หากได้รับ โอกาสเข้าถึงการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่อาจไม่มีความพร้อมในด้านการแข่งขัน แต่มี ความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ หรือนักเรียนที่ไม่สามารถศึกษาต่อสถานศึกษาใกล้บ้าน หรือไม่ต้องการจาก ภูมิลำเนา มหาวิทยาลัยพะเยาจึงได้ให้โอกาสนักเรียนในหลากหลายวิธีการ เช่น ความร่วมมือกับ โรงเรียนคัดนักเรียนที่อยากเรียน และเรียนได้ให้ได้เรียน โดยมหาวิทยาลัยรับนักเรียนที่มีผลการเรียน เฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๒.๐๐ ขึ้นไป ด้วยเชื่อมั่นว่านักเรียนจะสามารถเรียนได้และ สามารถสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ และการรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีเด่นของ โรงเรียนให้ได้เข้าศึกษาในสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพหรือหลักสูตรที่มีสาขาวิชาชีพ ซึ่งเป็น ที่ต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เป็นต้น

๒.๒ การกระจายโอกาสทางการศึกษาสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง

มหาวิทยาลัยพะเยาได้จัดสรรที่นั่งให้กับนักเรียนในเขตพื้นที่ ๘ จังหวัด ภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดพะเยา เชียงราย น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ และ ๕ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดอุดรดิตถ์ สุโขทัย ตาก พิษณุโลก เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ และ อุทัยธานี และที่นั่งในบางสาขาที่ขาดแคลนและเป็นความต้องการ ของท้องถิ่นที่ควรส่งเสริม ให้กับโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน นอกจากนี้ยังให้โอกาส แก่นักเรียนในโรงเรียนทูลกันดารและหน่วยงานในความร่วมมือเพื่อเข้าศึกษาอีกด้วย เช่น โครงการ พัฒนาพื้นที่ทรงงานคอยดุง

๒.๓ การให้ทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

ซึ่งมหาวิทยาลัยพะเยาได้จัดสรรงบประมาณจำนวนร้อยละ ๕ ของจำนวน นิสิตที่ลงทะเบียนในแต่ละปีการศึกษา เพื่อใช้เป็นทุนการศึกษาสำหรับนิสิตที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อให้ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนเพื่อสนับสนุนให้ได้รับ การศึกษาจนสำเร็จการศึกษาอีกด้วย

๓. วิธีการและแนวทางรับเข้าศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐที่มีการดำเนินการรับเข้าศึกษา ร่วมกัน ในระบบกลางของระบบคัดเลือกกรรมการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (CUAS) จึงมีวิธีการรับเข้าศึกษาทั้งในระบบรับตรง และระบบกลาง Admissions

๓.๑ ระบบรับตรง

เป็นระบบที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเอง มีจำนวนการรับร้อยละ ๗๐ ของเป้าหมายการรับของมหาวิทยาลัย การรับเข้าศึกษาในระบบรับตรงจะมุ่งเน้นที่นักเรียนในเขตพื้นที่นักเรียนในโรงเรียนที่มีการลงนามความร่วมมือ และนักเรียนในโรงเรียนที่มีความประสงค์เข้าศึกษาในบางสาขาของมหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีแนวทางการรับแยกตามโครงการต่าง ๆ ๔ โครงการ และพิจารณาจากคะแนนหลากหลายรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

๓.๑.๑ โครงการรับตรง ๑๐% ของจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือ โรงเรียนที่ลงนามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยพะเยา และโรงเรียนที่ประสงค์เข้าร่วมในโครงการ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยพะเยาได้จัดสรรที่นั่งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้กับนักเรียนในโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยออกแนะแนวสัญญา และโรงเรียนในความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ในเขตภาคเหนือ กลาง ตะวันออก และตะวันออกเฉียงเหนือ ตามหลักสูตรที่กำหนด ถือเป็นโครงการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการพิจารณาความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยฝ่ายรับและโรงเรียนฝ่ายผลิตอย่างแท้จริง โดยให้โรงเรียนพิจารณาชี้แนะและคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เฉพาะที่ประสงค์เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา ตามความถนัดหรือตามความสนใจของนักเรียน ใช้เฉพาะคะแนนผลการเรียนของนักเรียนที่มีอยู่แล้ว โดยต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๔ ภาคเรียน ๒.๐๐ ขึ้นไป ทั้งนี้ อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับคณะ/สาขาวิชาที่กำหนด (ตารางที่ ๓-๔) ซึ่งเป็นโครงการให้โอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป

ตารางที่ ๓-๔ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการรับตรง
๑๐%

แผนการเรียน นักเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตรที่รับการคัดเลือกเข้าศึกษา
๑. วิทยาศาสตร์ - คณิต	๒.๐๐	๑.๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ ๑.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การอาหาร ๑.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ๑.๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ ๑.๕ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยชุมชน ๑.๖ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม ๑.๗ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย ๑.๘ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี ๑.๙ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ๑.๑๐ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์ ๑.๑๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถิติ ๑.๑๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมเคมีและ เทคโนโลยีวัสดุ ๑.๑๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีการกีฬา ๑.๑๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจุลชีววิทยา ๑.๑๕ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีวเคมี ๑.๑๖ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาโภชนาการและโภชน บำบัด ๑.๑๗ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
๒. วิทยาศาสตร์ - คณิต	๒.๒๕	๒.๑ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ๒.๒ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์

แผนการเรียน นักเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตรที่รับการคัดเลือกเข้าศึกษา
๓. วิทย์ - คณิต	๒.๕๐	<p>๓.๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยชุมชน และ นิติศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม และ นิติศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยชุมชน และ เศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม และ เศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๕ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย และเศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๖ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ และ เศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๗ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล</p> <p>๓.๘ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า</p> <p>๓.๙ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา</p> <p>๓.๑๐ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม</p> <p>๓.๑๑ สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ศาสตร์</p> <p>๓.๑๒ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (คณิตศาสตร์) และ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๑๓ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (เคมี) และวิทยา ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๑๔ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (ชีววิทยา) และ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา (คู่ขนาน)</p> <p>๓.๑๕ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (พลศึกษา) และ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การกีฬา (คู่ขนาน)</p>

แผนการเรียน นักเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตรที่รับการคัดเลือกเข้าศึกษา
		๓.๑๖ การศึกษابัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (ฟิสิกส์) และ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์ (ชุมชนาน) ๓.๑๗ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม ๓.๑๘ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี และหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท) ๓.๑๙ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา และวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท) ๓.๒๐ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจุลชีววิทยา และ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท)
๔. วิทย์ - คณิต / ศิลป์ - กำนวณ	๒.๕๐	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
๕. วิทย์ - คณิต / ศิลป์ - กำนวณ	๒.๐๐	๕.๑ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประมง ๕.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ๕.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาความปลอดภัยทางอาหาร ในธุรกิจเกษตร ๕.๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ๕.๕ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์
๖. ทุกแผน การเรียน	๒.๐๐	๖.๑ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ๖.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ๖.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภูมิสารสนเทศศาสตร์ ๖.๔ ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์กราฟิกและมัลติมีเดีย ๖.๕ นิติศาสตรบัณฑิต ๖.๖ รัฐศาสตรบัณฑิต ๖.๗ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม

แผนการเรียน นักเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตรที่รับการศึกษา
		๖.๘ นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการสื่อสาร ๖.๙ นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารสื่อใหม่ ๖.๑๐ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร ๖.๑๒ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ ๖.๑๓ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด ๖.๑๔ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว ๖.๑๕ บัญชีบัณฑิต ๖.๑๖ เศรษฐศาสตรบัณฑิต ๖.๑๗ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ๖.๑๘ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ๖.๑๙ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ๖.๒๐ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ๖.๒๑ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ๖.๒๒ ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ ๖.๒๓ ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง ๖.๒๔ คุรุศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคุรุศึกษาศาสตร์สากล
๗. ทุกแผน การเรียน	๒.๕๐	๗.๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน) ๗.๒ นิติศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรบัญชีบัณฑิต (คู่ขนาน) ๗.๓ นิติศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (คู่ขนาน) ๗.๔ นิติศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน) ๗.๕ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน และหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน) ๗.๖ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส และ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน)

แผนการเรียน นักเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตรที่รับการคัดเลือกเข้าศึกษา
		๗.๗ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาวิชาการศึกษา (ภาษาไทย) และ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (คู่ขนาน) ๗.๘ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาวิชาการศึกษา (ภาษาอังกฤษ) และ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน)
๘. ทุกแผน การเรียน	๓.๐๐	การแพทย์แผนจีนบัณฑิต และศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาจีน (คู่ขนาน)

๓.๑.๒ โครงการนักเรียนเรียนดี เป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยจัดสรรที่นั่งในทุกสาขา ยกเว้นสาขาแพทยศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ให้กับนักเรียนเฉพาะในโรงเรียน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ พะเยา เชียงราย แพร่ น่าน ลำปาง เชียงใหม่ ลำพูน และแม่ฮ่องสอน และแยกตามขนาดโรงเรียน ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๒๓๐ คน ขึ้นไป) ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๑๐๐-๒๒๕ คน) และขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย น้อยกว่า ๑๐๐ คน) โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นที่ต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๕ ภาคเรียน ๒.๒๕ ขึ้นไป หรือ ๒.๕๐ หรือ ๓.๐๐ หรือ ๓.๕๐ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับหลักสูตรและสาขาที่กำหนด (ตารางที่ ๓-๕) ทั้งนี้ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้

ตารางที่ ๓-๕ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยาโครงการนักเรียน
เรียนดี

แผนการเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตร
๑. วิทยาศาสตร์-คณิต	๒.๒๕	๑.๑ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ๑.๒ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ ๑.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี ๑.๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ๑.๕ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์ ๑.๖ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถิติ ๑.๗ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมเคมีและเทคโนโลยีวัสดุ ๑.๘ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา ๑.๙ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจุลชีววิทยา ๑.๑๐ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีวเคมี ๑.๑๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาโภชนาการและโภชนบำบัด ๑.๑๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
๒. วิทยาศาสตร์-คณิต	๒.๕๐	๒.๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ ๒.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยชุมชน ๒.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม ๒.๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ๒.๕ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ๒.๖ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ๒.๗ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ๒.๘ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ ๒.๙ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (เคมี) และหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี (คู่ขนาน) ๒.๑๐ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (ชีววิทยา) และ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา (คู่ขนาน)

แผนการเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตร
๒. วิทยาศาสตร์-คณิต	๒.๕๐	<p>๒.๑๑ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (พลศึกษา) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษา (กลุ่มงาน)</p> <p>๒.๑๒ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (ฟิสิกส์) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์ (กลุ่มงาน)</p> <p>๒.๑๓ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒.๑๔ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท)</p> <p>๒.๑๕ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท)</p> <p>๒.๑๖ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจุลชีววิทยา และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท)</p>
๓. วิทยาศาสตร์-คณิต	๒.๗๕	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์
๔. วิทยาศาสตร์-คณิต	๓.๐๐	<p>๔.๑ การแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต</p> <p>๔.๒ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรเครื่องสำอาง</p> <p>๔.๓ กายภาพบำบัดบัณฑิต</p> <p>๔.๔ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์</p>
๕. วิทยาศาสตร์-คณิต	๓.๕๐	<p>๕.๑ พยาบาลศาสตรบัณฑิต</p> <p>๕.๒ เกษตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารเกษตรกรรม</p> <p>๕.๓ สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>

แผนการเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตร
๖. วิทยาศาสตร์ - คณิต / ศิลป์ - คำนวณ	๒.๒๕	๖.๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการประมง ๖.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ๖.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาความปลอดภัยทางอาหาร ในธุรกิจเกษตร ๖.๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ๖.๕ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์
๗. วิทยาศาสตร์ - คณิต / ศิลป์ - คำนวณ	๒.๕๐	๗.๑ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (คณิตศาสตร์) ๗.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ (คู่ขนาน)
๘. วิทยาศาสตร์ - คณิต / ศิลป์ - คำนวณ	๓.๐๐	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
๙. ทุกแผน การศึกษา	๒.๒๕	๙.๑ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ๙.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ๙.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภูมิสารสนเทศศาสตร์ ๙.๔ ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ กราฟิกและมัลติมีเดีย ๙.๕ นิติศาสตรบัณฑิต ๙.๖ รัฐศาสตรบัณฑิต ๙.๗ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม ๙.๘ นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการสื่อสาร ๙.๙ นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารสื่อใหม่ ๙.๑๐ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร ๙.๑๑ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ ๙.๑๒ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด ๙.๑๓ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว ๙.๑๔ บัญชีบัณฑิต ๙.๑๕ เศรษฐศาสตรบัณฑิต ๙.๑๖ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน

แผนการเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตร
		๕.๑๗ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ๕.๑๘ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ๕.๑๙ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ๕.๒๐ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
๑๐. ทุกแผน การศึกษา	๒.๕๐	๑๐.๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยชุมชน และ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน) ๑๐.๒ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม และ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน) ๑๐.๓ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยชุมชน และ หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน) ๑๐.๔ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม และ หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน) ๑๐.๕ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย และหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน) ๑๐.๖ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ และ หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน) ๑๐.๗ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน และหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน) ๑๐.๘ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส และหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน) ๑๐.๙ ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง ๑๐.๑๐ ครุขางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาครุขางคศาสตร์สากล ๑๐.๑๑ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (ภาษาไทย) และ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (คู่ขนาน) ๑๐.๑๒ การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (ภาษาอังกฤษ) และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คู่ขนาน)

แผนการเรียน	GPAX ๔ ภาคเรียน (ขั้นต่ำ)	หลักสูตร
๑๑. ทุกแผน การศึกษา	๒.๗๕	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ
๑๒. ทุกแผน การศึกษา	๓.๐๐	การแพทย์แผนจีนบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน (คู่ขนาน)

๓.๑.๓ โครงการรับนิสิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและนิสิตหลักสูตร
ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต เป็นโครงการรับเข้าศึกษาเฉพาะ ๒ หลักสูตรที่เป็นความต้องการสูง
ทั้งของนักเรียนและผู้ปกครอง โดยการพิจารณาจากผลคะแนน GAT/PAT และผลคะแนนสอบวิชา
เฉพาะ (กสพท.)

๑) โครงการรับนิสิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย
จัดสรรที่นั่งประมาณร้อยละ ๕๐ ให้กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เฉพาะใน
๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยระบุจำนวนจากแต่ละจังหวัด จากผลคะแนน GAT/PAT และ กสพท.
และอีกประมาณร้อยละ ๕๐ เป็นการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านวิทยาศาสตร์
สุขภาพทั่วประเทศที่ประสงค์จะเรียนต่อในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต (แนวใหม่) ซึ่งต้องผ่าน
การแข่งขันด้วยผลคะแนนการสอบ (ตารางที่ ๓-๖)

ตารางที่ ๓-๖ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการรับนิสิต
หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก				กสพท.
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT		
			PAT๑	PAT๒	
แพทยศาสตรบัณฑิต	๒๐%	๒๐%	๑๐%	๓๐%	๒๐%
แพทยศาสตรบัณฑิต (แนวใหม่)		๓๐%	๑๐%	๓๐%	๓๐%

๒) โครงการรับนิสิตหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยจัดสรรที่นั่งให้กับนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนร้อยละ ๕๐ โดยระบุจำนวนจากแต่ละจังหวัด และนักเรียนจากทั่วประเทศอีกร้อยละ ๕๐ จากคะแนน GAT/PAT และ กสพท.

ตารางที่ ๓-๗ เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการรับนิสิตหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก		
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT๑
ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต	๒๐%	๓๐%	๕๐%
ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต (รับทั่วประเทศ)		๓๐%	๗๐%

๓.๑.๔ โครงการรับตรง (โควตาทั่วประเทศ) เป็นโครงการที่รับเข้าศึกษาจากนักเรียนทั่วประเทศโดยใช้คะแนนจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๕ ภาคเรียน และคะแนนจากการสอบ GAT/PAT ตามที่กำหนดโดยหลักสูตรและสาขาวิชา (ตารางที่ ๓-๘)

ตารางที่ ๓-๘ แสดงเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพะเยาโครงการรับตรง (โควตาทั่วประเทศ)

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
๑. คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ *								
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการประมง	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาความปลอดภัย ทางอาหารในธุรกิจเกษตร	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีการอาหาร	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
๒. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร *								
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ	๒๐	๕๐	๓๐					
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี สารสนเทศ	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา ภูมิสารสนเทศศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา วิทยาการคอมพิวเตอร์	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรม คอมพิวเตอร์	๒๐	๓๐		๒๐	๓๐			
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรม ซอฟต์แวร์	๒๐	๓๐		๒๐	๓๐			

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์กราฟิกและ มัลติมีเดีย	๒๐	๓๐						๕๐
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี สารสนเทศ และศิลปศาสตร บัณฑิต สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ (กลุ่มนาน)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
๓. คณะนิติศาสตร์ *								
นิติศาสตรบัณฑิต	๒๐	๘๐						
นิติศาสตรบัณฑิต และบัญชี บัณฑิต (กลุ่มนาน)	๒๐	๕๕	๒๕					
นิติศาสตรบัณฑิต และวิทยา ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ (กลุ่มนาน)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
นิติศาสตรบัณฑิต และ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ (กลุ่มนาน)	๒๐	๘๐						
๔. คณะพยาบาลศาสตร์ **								
พยาบาลศาสตรบัณฑิต	๒๐	๓๐		๕๐				
คณะแพทยศาสตร์ **								
การแพทย์แผนไทยประยุกต์ บัณฑิต	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ	๒๐	๓๐		๕๐				

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉิน การแพทย์	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยชุมชน	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย	๒๐	๓๐		๕๐				
การแพทย์แผนจีนบัณฑิต และศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน (คู่ขนาน)	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยชุมชน และ นิติศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา อนามัยสิ่งแวดล้อม และ นิติศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยชุมชน และ เศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม และเศรษฐศาสตรบัณฑิต (คู่ขนาน)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย และ เศรษฐศาสตร์บัณฑิต (คู่ขนาน)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ และเศรษฐศาสตร์บัณฑิต (คู่ขนาน)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
๗. คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ *								
รัฐศาสตร์บัณฑิต	๒๐	๘๐						
ศิลปศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา พัฒนาสังคม	๒๐	๘๐						
๘. คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ *								
นิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการ สื่อสาร	๒๐	๘๐						
นิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารสื่อใหม่	๒๐	๘๐						
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการ ธนาคาร	๒๐	๗๐	๑๐					
หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ	๒๐	๗๐	๑๐					
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด	๒๐	๕๕	๒๕					

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว	๒๐	๓๐	๑๐					
บัญชีบัณฑิต	๒๐	๕๕	๒๕					
หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต	๒๐	๕๕	๒๕					
๕. คณะวิทยาศาสตร์ *								
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถิติ	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมเคมี และเทคโนโลยีวัสดุ	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีการกีฬา	๒๐	๓๐		๕๐				
๑๐. คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ *								
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา จุลชีววิทยา	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีวเคมี	๒๐	๓๐		๕๐				

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาโภชนาการและ โภชนบำบัด	๒๐	๓๐		๕๐				
๑๑. คณะวิศวกรรมศาสตร์ *								
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล	๒๐	๓๐		๒๐	๓๐			
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า	๒๐	๓๐		๒๐	๓๐			
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา	๒๐	๓๐		๒๐	๓๐			
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม	๒๐	๓๐		๒๐	๓๐			
๑๒. คณะศิลปศาสตร์ *								
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาจีน	๒๐	๘๐						
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาญี่ปุ่น	๒๐	๘๐						
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาไทย	๒๐	๘๐						
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาฝรั่งเศส	๒๐	๘๐						
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ	๒๐	๘๐						
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาจีน ควบ ศิลปศาสตร บัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	๒๐	๘๐						

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาฝรั่งเศส ควบ ศิลปศาสตร บัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	๒๐	๘๐						
๑๓. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ *								
ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ	๒๐	๓๐						๕๐ (>๒๕)
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์	๒๐	๓๐				๕๐ (>๓๐)		
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน	๒๐	๓๐				๕๐ (>๓๐)		
ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง	๒๐	๓๐						๕๐
ดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางศาสตรสากล	๒๐	๓๐						๕๐
๑๔. คณะสหเวชศาสตร์ **								
กายภาพบำบัดบัณฑิต	๒๐	๓๐		๕๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์	๒๐	๓๐		๕๐				
๑๕. วิทยาลัยการศึกษา *								
การศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชา การศึกษา (คณิตศาสตร์) ควบ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
การศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชา การศึกษา (เคมี) ควบ วิทยา ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
การศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชา การศึกษา (ชีววิทยา) ควบ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
การศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชา การศึกษา (พลศึกษา) ควบ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีการกีฬา	๒๐	๓๐		๕๐				
การศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชา การศึกษา (ฟิสิกส์) ควบ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์	๒๐	๓๐%	๑๕	๓๕				
การศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชา การศึกษา (ภาษาไทย) ควบ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย	๒๐	๘๐						
การศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชา การศึกษา (ภาษาอังกฤษ) ควบศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	๒๐	๘๐						
๑๖. วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม *								
วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				

หลักสูตร	องค์ประกอบในการสอบคัดเลือก (%)							
	GPAX ๕ ภาคเรียน	GAT	PAT					
			PAT ๑	PAT ๒	PAT ๓	PAT ๔	PAT ๕	PAT ๖
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรม สิ่งแวดล้อม	๒๐	๓๐	๒๐	๓๐				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี ควบ วิทยา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ควบ วิทยา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท)	๒๐	๓๐	๑๕	๓๕				
วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจุลชีววิทยา ควบ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม (ตรีควบโท)	๒๐	๓๐		๕๐				

หมายเหตุ : ๑. นักเรียนที่สมัครหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (หลักสูตร
คู่ขนาน) ต้องสอบวัดความถนัดทางวิชาชีพครู (PAT๕) ขั้นต่ำ ๓๐% แต่ไม่นำมาประมวลผล

๒. * หมายถึงคณะที่ต้องส่งเรียงความออนไลน์ (ไม่ต้องมาสอบสัมภาษณ์)

๓. ** หมายถึงคณะที่ไม่ต้องส่งเรียงความออนไลน์ (ต้องมาสอบสัมภาษณ์)

๓.๒ ระบบกลาง (Admissions)

เป็นโครงการที่รับเข้าศึกษาจากนักเรียนทั่วประเทศ จำนวนร้อยละ ๓๐ โดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ) เป็นผู้กำหนดและดำเนินการ จากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๖ ภาคเรียน คะแนนจากการสอบ ONET และคะแนนจากการสอบ GAT/PAT ที่กำหนดของแต่ละหลักสูตรและสาขาวิชา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยโดยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และคณบดีคณะ/วิทยาลัย ต่าง ๆ ลงพื้นที่เพื่อพบปะและทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์แนะแนวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง รวมทั้งโรงเรียนในความร่วมมือ

๒. เก็บข้อมูลผู้สมัครเข้าศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔-๒๕๕๘ ในฐานข้อมูลการรับเข้าศึกษา จำแนกตามโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการรับตรง ๑๐% โครงการนักเรียนเรียนดี โครงการรับนิสิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและนิสิตหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต โครงการรับตรง (โควตาทั่วประเทศ) และการรับระบบกลาง ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลผลการเรียน ข้อมูลผลการสอบ ตามที่กำหนดไว้ในเกณฑ์การรับเข้าศึกษาของแต่ละโครงการ

๓. ติดตามผลการเรียนเกรดเฉลี่ยสะสมภายหลังจากที่เข้าศึกษาในแต่ละปีการศึกษา จนสำเร็จการศึกษาแต่ละหลักสูตร จำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษาต่าง ๆ โดยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการรับเข้าศึกษากับฐานข้อมูลระบบทะเบียนออนไลน์ไว้ด้วยกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จากข้อมูลเบื้องต้นของนิสิตที่รับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยาและติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมในแต่ละปีการศึกษา แยกตามการรับเข้าในโครงการต่าง ๆ เพื่อดูผลการดำเนินโครงการ จำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. การกระจายโอกาสสู่ภูมิภาคและพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผ่านเข้ารับการศึกษานามหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ปีการศึกษา ๒๕๕๘

๒. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนิสิตที่ผ่านเข้ารับการศึกษานในมหาวิทยาลัยพะเยา ในโครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ปีการศึกษา ๒๕๕๘

๓. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมของนิสิตแต่ละโครงการ ตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ ตลอดหลักสูตรจนสำเร็จการศึกษา แยกตามโครงการและคณะต่าง ๆ ที่ศึกษา

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา

๑. การกระจายโอกาสสู่ภูมิภาคและพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ของนักเรียนที่ผ่าน เข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึงปีการศึกษา ๒๕๕๘

ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยดำเนินการรับนิสิตเข้าศึกษาจำนวน ๓,๗๒๕ คน ด้วยโครงการต่าง ๆ โดยนิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่อยู่ในภาคเหนือ จำนวน ๒,๔๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖๒ รองลงมาเป็นนิสิตที่อยู่ในภาคกลาง จำนวน ๕๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๗ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๗ ภาคใต้ จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๕ ภาคตะวันตก จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๘ และภาคตะวันออก จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๒ ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากโครงการรับตรง ๑๐๐% จำนวน ๑,๗๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗๔ รองลงมาเป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากระบบกลาง จำนวน ๕๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๕ ระบบโควตาทั่วประเทศ จำนวน ๘๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๔ โครงการนักเรียนเรียนดี จำนวน ๒๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๓ และโครงการผลิตแพทย์ จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๓ ตามลำดับ

ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยดำเนินการรับนิสิตเข้าศึกษาจำนวน ๕,๐๖๖ คน โดยนิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่อยู่ในเขตภาคเหนือ จำนวน ๓,๑๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๖๓ รองลงมาเป็นนิสิตที่อยู่ในภาคกลาง จำนวน ๑,๕๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๓ ภาคตะวันตก จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ภาคตะวันออก จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๑ และภาคใต้ จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๔ ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากโครงการรับตรง ๑๐๐% จำนวน ๒,๘๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗๕ รองลงมา เป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากโครงการเรียนดี จำนวน ๕๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๐ ระบบรับกลาง

จำนวน ๘๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๑ ระบบโควตาทั่วประเทศ จำนวน ๓๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๑ และโครงการผลิตแพทย์ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕ ตามลำดับ

ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ มหาวิทยาลัยดำเนินการรับนิสิตเข้าศึกษาจำนวน ๕,๔๖๒ คน ด้วยโครงการต่าง ๆ โดยนิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่อยู่ในภาคเหนือ จำนวน ๓,๓๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๗๒ รองลงมาเป็นนิสิตที่อยู่ในภาคกลาง จำนวน ๑,๖๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๓๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๙ ภาคตะวันตก จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๔ ภาคใต้ จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๓ และภาคตะวันออก จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๐ ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา พบว่า เป็นนิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากโครงการรับตรง ๑๐ % จำนวน ๓,๐๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๖ รองลงมาเป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากระบบรับกลาง จำนวน ๙๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑๐ โครงการนักเรียนเรียนดี จำนวน ๗๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๖ ระบบโควตาทั่วประเทศ จำนวน ๓๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๑ และโครงการผลิตแพทย์ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕ ตามลำดับ

ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ มหาวิทยาลัยดำเนินการรับนิสิตเข้าศึกษาจำนวน ๔,๘๑๔ คน ด้วยโครงการต่าง ๆ โดยนิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่อยู่ในภาคเหนือ จำนวน ๓,๒๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๕๑ รองลงมาเป็นนิสิตที่อยู่ในภาคกลาง จำนวน ๑,๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙๗ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๓๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๕ ภาคใต้ จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๖ ภาคตะวันออก จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๙ และภาคตะวันตก จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๒ ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากโครงการรับตรง ๑๐ % จำนวน ๒,๕๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗๔ รองลงมาเป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากระบบรับกลาง จำนวน ๙๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔๖ ระบบโควตาทั่วประเทศจำนวน ๖๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖๑ โครงการนักเรียนเรียนดี จำนวน ๕๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๓ โครงการผลิตแพทย์ จำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๓ และโครงการผลิตทันตแพทย์ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๒ ตามลำดับ

ในปีการศึกษา ๒๕๕๘ มหาวิทยาลัยดำเนินการรับนิสิตเข้าศึกษาจำนวน ๔,๗๖๒ คน ด้วยโครงการต่าง ๆ โดยนิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่อยู่ในภาคเหนือ จำนวน ๒,๙๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๗๗ รองลงมาเป็นนิสิตที่อยู่ในภาคกลาง จำนวน ๑,๓๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑๕ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๘ ภาคตะวันออก จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๒ ภาคใต้ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๑ และภาคตะวันตก จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๗ ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่

เป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากโครงการรับตรง ๑๐ % จำนวน ๒,๓๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑๖ รองลงมาเป็นนิสิตที่รับเข้าศึกษาจากระบบรับกลาง จำนวน ๕๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๓ ระบบโควตาทั่วประเทศ จำนวน ๕๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๖ โครงการนักเรียนเรียนดี จำนวน ๔๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๓ โครงการผลิตแพทย์ จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๓ และโครงการผลิตทันตแพทย์ จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๔-๑)

ภาพโดยรวมมหาวิทยาลัยพะเยาได้ดำเนินการรับนิสิตในภาคเหนือเข้าศึกษาต่อมากที่สุด (ช่วงร้อยละ ๖๑.๗๒ ถึงร้อยละ ๖๔.๖๒) รองลงมาเป็นนิสิตในภาคกลาง (ช่วงร้อยละ ๒๓.๕๗ ถึงร้อยละ ๓๐.๖๒) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ช่วงร้อยละ ๕.๘๘ ถึงร้อยละ ๗.๑๕) โดยเป็นการรับนิสิตด้วยระบบรับตรงจากโครงการรับตรง ๑๐% มากที่สุด (ช่วงร้อยละ ๔๕.๗๕ ถึงร้อยละ ๕๖.๗๕) ดังแสดงในตารางที่ ๔-๑ และแผนภาพที่ ๔-๑ และ ๔-๒

ตารางที่ ๔-๑ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษาและภูมิภาค

โครงการ ภาค	จำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อ (คน)						
	รับตรง ๑๐%	นักเรียน เรียนดี	โควตา ทั่วประเทศ	ระบบ กลาง	ผลิต แพทย์	ผลิต ทันตแพทย์	รวม
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๔							
เหนือ	๑,๒๑๖	๒๐๗	๓๑๓	๖๖๗	๔	๐	๒,๔๐๗
กลาง	๓๔๕	๐	๔๑๗	๒๒๔	๗	๐	๕๕๓
ใต้	๐	๓	๒๕	๑๕	๐	๐	๔๓
ตะวันออก	๐	๐	๕	๓	๐	๐	๑๒
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๔๓	๐	๕๓	๕๑	๕	๐	๒๕๒
ตะวันตก	๐	๐	๑๕	๓	๐	๐	๑๘
รวม	๑,๖๐๔	๒๑๐	๘๓๒	๙๖๓	๑๖	๐	๓,๖๑๕
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๕							
เหนือ	๑,๕๐๑	๕๘๓	๑๑๖	๕๕๔	๑๕	๐	๓,๑๖๙
กลาง	๑,๑๓๐	๐	๑๖๗	๒๔๘	๖	๐	๑,๕๕๑

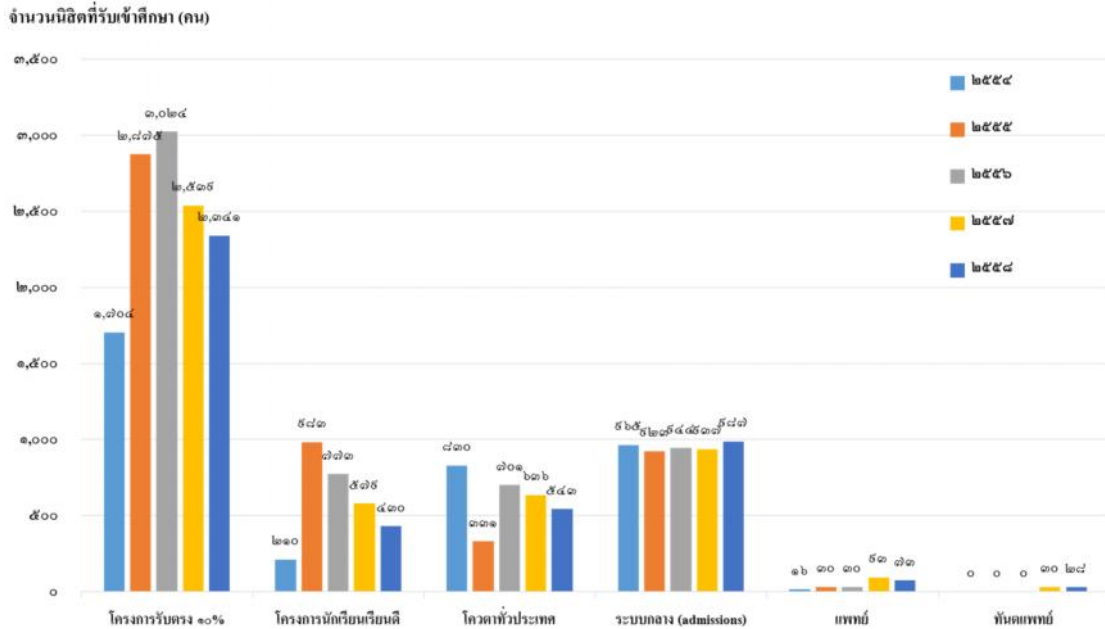
โครงการ ภาค	จำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อ (คน)						
	รับตรง ๑๐%	นักเรียน เรียนดี	โควตา ทั่วประเทศ	ระบบ กลาง	ผลิต แพทย์	ผลิต ทันตแพทย์	รวม
ใต้	๐	๐	๑๒	๔	๑	๐	๑๗
ตะวันออก	๖	๐	๔	๑๑	๐	๐	๒๑
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๑๘	๐	๒๖	๕๑	๔	๐	๒๙๙
ตะวันตก	๒๐	๐	๖	๕	๐	๐	๓๑
รวม	๒,๘๓๕	๕๘๓	๓๓๑	๘๓๓	๓๐	๐	๕,๐๖๖
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๖							
เหนือ	๑,๘๑๔	๓๓๓	๒๑๕	๕๔๖	๑๕	๐	๓,๓๓๑
กลาง	๑,๐๓๓	๐	๓๕๑	๒๓๖	๓	๐	๑,๖๖๓
ใต้	๐	๐	๕	๒๐	๐	๐	๒๕
ตะวันออก	๐	๐	๑๒	๕	๑	๐	๒๒
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๖๕	๐	๕๐	๓๖	๓	๐	๓๓๘
ตะวันตก	๘	๐	๒๐	๓	๐	๐	๓๑
รวม	๓,๐๒๔	๓๓๓	๓๐๓	๕๓๕	๓๐	๐	๕,๔๖๒
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๗							
เหนือ	๑,๖๑๕	๕๓๕	๓๔๑	๖๐๕	๔๑	๑๗	๓,๒๐๒
กลาง	๓๒๘	๐	๑๘๓	๒๐๕	๒๖	๘	๑,๑๕๐
ใต้	๐	๐	๑๘	๒๓	๕	๐	๔๖
ตะวันออก	๑๐	๐	๑๒	๑๘	๓	๐	๔๓
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๓๑	๐	๓๑	๘๐	๑๗	๕	๒๖๕
ตะวันตก	๑๑	๐	๓	๖	๑	๐	๒๑
รวม	๒,๑๐๕	๕๓๕	๖๑๖	๘๓๓	๘๓	๒๕	๓,๕๘๗
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๘							
เหนือ	๑,๕๕๘	๔๓๐	๓๐๑	๖๑๕	๒๖	๑๕	๒,๙๔๕
กลาง	๖๐๓	๐	๕๑๕	๒๓๔	๒๓	๕	๑,๓๘๐
ใต้	๐	๐	๑๐	๑๕	๔	๑	๓๐

โครงการ ภาค	จำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อ (คน)						
	รับตรง ๑๐%	นักเรียน เรียนดี	โควตา ทั่วประเทศ	ระบบ กลาง	ผลิต แพทย์	ผลิต ทันตแพทย์	รวม
ตะวันออก	๑๗	๐	๕	๑๕	๒	๐	๓๙
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๑๑	๐	๖๓	๘๗	๑๗	๒	๒๘๐
ตะวันตก	๑๒	๐	๕	๑๓	๑	๑	๓๒
รวม	๒,๓๔๑	๔๓๐	๕๐๓	๕๘๗	๓๓	๒๘	๔,๓๖๒

แผนภาพที่ ๔-๑ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๔-๒๕๕๘ จำแนกตามภูมิภาค

แผนภาพที่ ๔-๒ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา ๒๕๕๔-๒๕๕๕ จำแนกตามโครงการที่สมัคร

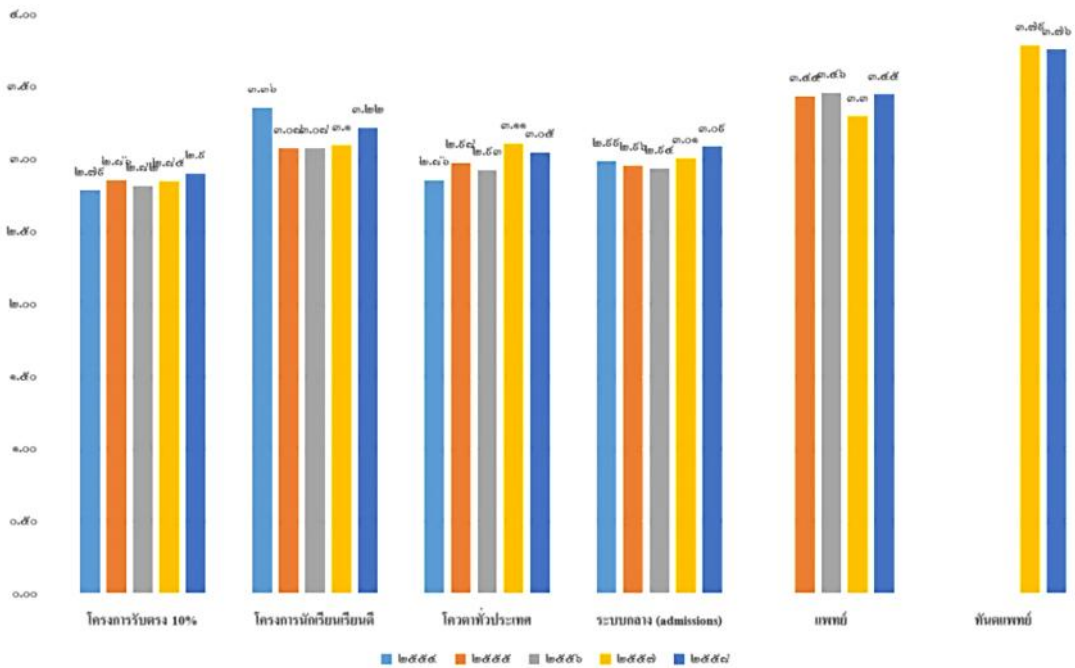
๒. ผลการเรียนรู้ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนิสิตที่ผ่านเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา โครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึงปีการศึกษา ๒๕๕๘

ตารางที่ ๔-๒ และแผนภาพที่ ๔-๑ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนิสิตที่ผ่านการรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘ ซึ่งพบว่า นิสิตที่ผ่านการรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยาโดยโครงการผลิตทันตแพทย์ มีผลการเรียนเฉลี่ยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงที่สุด เท่ากับ ๓.๗๘ (ช่วง ๓.๗๕ ถึง ๓.๗๖) รองลงมาเป็น นิสิตโครงการผลิตแพทย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ (ช่วง ๓.๓๐ ถึง ๓.๔๖) โครงการนักเรียนเรียนดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๗ (ช่วง ๓.๐๘ ถึง ๓.๒๖) ระบบกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๐ (ช่วง ๒.๕๔ ถึง ๓.๐๕) โควตาทั่วประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๕ (ช่วง ๒.๕๖ ถึง ๓.๐๕) และโครงการรับตรง ๑๐% มีผลการเรียนเฉลี่ยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายน้อยที่สุด เท่ากับ ๒.๘๔ (ช่วง ๒.๗๕ ถึง ๒.๙๐)

ตารางที่ ๔-๒ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนิสิตที่ผ่านการรับเข้าศึกษา ในมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘

โครงการ	ผลการเรียนเฉลี่ยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนิสิตที่ผ่านเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา					
	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	เฉลี่ย
โครงการรับตรง ๑๐%	๒.๗๕	๒.๘๖	๒.๘๒	๒.๘๕	๒.๙๐	๒.๘๔
โครงการนักเรียนเรียนดี	๓.๓๖	๓.๐๘	๓.๐๘	๓.๑๐	๓.๒๒	๓.๑๖
โควตาทั่วประเทศ	๒.๘๖	๒.๙๘	๒.๙๓	๓.๑๑	๓.๐๕	๒.๙๕
ระบบกลาง (admissions)	๒.๙๕	๒.๙๖	๒.๙๔	๓.๐๑	๓.๐๕	๓.๐๐
โครงการผลิตแพทย์	ยังไม่เปิดรับ	๓.๔๔	๓.๔๖	๓.๓๐	๓.๔๕	๓.๔๑
โครงการผลิตทันตแพทย์	ยังไม่เปิดรับ			๓.๗๕	๓.๗๖	๓.๗๘

แผนภาพที่ ๔-๓ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนิสิตที่ผ่านการรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา โครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘

๓. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมของนิสิตแต่ละชั้นปีแยกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา

ตารางที่ ๔-๑ แสดงผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมของนิสิตแต่ละชั้นปี จำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา พบว่า นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๔ ในชั้นปีที่ ๑ ของนิสิตที่รับเข้าศึกษาด้วยโครงการรับตรง ๑๐% มีผลการเรียนรู้เฉลี่ยค่าที่สุด เท่ากับ ๒.๒๓ รองลงมาได้แก่ระบบกลาง เท่ากับ ๒.๔๕ โควตาทั่วประเทศ เท่ากับ ๒.๔๗ โครงการนักเรียนเรียนดี เท่ากับ ๒.๕๒ และนิสิตโครงการผลิตแพทย์มีผลการเรียนรู้เฉลี่ยในชั้นปีที่ ๑ สูงที่สุด เท่ากับ ๓.๑๒ เมื่อนิสิตศึกษาในชั้นปีที่ ๒ ถึงชั้นปีที่ ๔ นิสิตจากทุกโครงการมีผลการเรียนรู้สูงขึ้นตามลำดับ และมีค่าใกล้เคียงกันในชั้นปีที่ ๔ ยกเว้น โครงการผลิตแพทย์ที่มีค่าผลการเรียนในชั้นปีที่ ๔ สูงกว่านิสิตจากโครงการอื่น ๆ เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าของผลการเรียนจากชั้นปีที่ ๑ ถึง ชั้นปีที่ ๔ พบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% มีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยมากที่สุด ($\Delta = ๐.๒๙$) รองลงมาได้แก่ โควตาทั่วประเทศ ($\Delta = ๐.๒๔$) โครงการนักเรียนเรียนดี ($\Delta = ๐.๑๖$) และนิสิตจากการรับด้วยระบบกลางมีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียน ($\Delta = ๐.๑๑$) ตามลำดับ ส่วนนิสิตจากโครงการผลิตแพทย์ นิสิตมีความก้าวหน้าของผลการเรียนน้อยที่สุด ($\Delta = ๐.๐๔$) (แผนภาพที่ ๔-๔)

ในทำนองเดียวกันนิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๕ ในชั้นปีที่ ๑ ของนิสิตที่โครงการนักเรียนเรียนดี เท่ากับ ๒.๔๑ โควตาทั่วประเทศ เท่ากับ ๒.๔๗ ระบบกลาง เท่ากับ ๒.๕๑ และนิสิตโครงการผลิตแพทย์มีผลการเรียนรู้เฉลี่ยในชั้นปีที่ ๑ สูงที่สุด เท่ากับ ๓.๑๘ เมื่อนิสิตศึกษาในชั้นปีที่ ๒ ถึงชั้นปีที่ ๔ นิสิตจากทุกโครงการมีผลการเรียนรู้สูงขึ้นตามลำดับ และมีค่าใกล้เคียงกันในชั้นปีที่ ๔ ยกเว้น โครงการผลิตแพทย์ที่มีค่าผลการเรียนในชั้นปีที่ ๔ สูงกว่านิสิตจากโครงการอื่น ๆ เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าของผลการเรียนจากชั้นปีที่ ๑ ถึง ชั้นปีที่ ๔ พบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% มีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยมากที่สุด ($\Delta = ๐.๔๓$) รองลงมา ได้แก่ โครงการนักเรียนเรียนดี ($\Delta = ๐.๓๔$) โควตาทั่วประเทศ ($\Delta = ๐.๒๗$) และนิสิตจากโครงการผลิตแพทย์ ($\Delta = ๐.๒๖$) และนิสิตจากโครงการรับด้วยระบบกลางมีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนน้อยที่สุด ($\Delta = ๐.๑๖$) ตามลำดับ (แผนภาพที่ ๔-๕)

นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๖ ในชั้นปีที่ ๑ ของนิสิตที่รับเข้าศึกษาด้วยโครงการรับตรง ๑๐% มีผลการเรียนรู้เฉลี่ยค่าที่สุด เท่ากับ ๒.๑๘ รองลงมาได้แก่ระบบกลาง เท่ากับ ๒.๔๔ โครงการนักเรียนเรียนดี ๒.๔๕ และโควตาทั่วประเทศ เท่ากับ ๒.๔๘ และนิสิตโครงการผลิตแพทย์มีผลการเรียนรู้เฉลี่ยในชั้นปีที่ ๑ สูงที่สุด เท่ากับ ๓.๔๔ เมื่อนิสิตศึกษาในชั้นปีที่ ๒ ถึงชั้นปีที่ ๔ นิสิตจากทุกโครงการมีผลการเรียนรู้สูงขึ้นตามลำดับ และมีค่าใกล้เคียงกันในชั้นปีที่ ๔

ยกเว้น โครงการผลิตแพทย์ที่มีค่าผลการเรียนในชั้นปีที่ ๔ สูงกว่านิสิตจากโครงการอื่น ๆ เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าของผลการเรียนจากชั้นปีที่ ๑ ถึง ชั้นปีที่ ๔ พบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% มีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยมากที่สุด ($\Delta = ๐.๔๓$) รองลงมา ได้แก่ โครงการโควตาทั่วประเทศ ($\Delta = ๐.๓๘$) โครงการนักเรียนเรียนดี ($\Delta = ๐.๓๓$) และนิสิตจากการรับด้วยระบบกลางมีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนน้อยที่สุด ($\Delta = ๐.๑๕$) ตามลำดับ สำหรับนิสิตจากโครงการผลิตแพทย์ ณ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ นิสิตกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๔ มีค่าเฉลี่ยของผลการเรียนลดลง จาก ๓.๔๔ เป็น ๓.๐๕ ในชั้นปีที่ ๔ (แผนภาพที่ ๔-๖)

นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๖ ในชั้นปีที่ ๑ ของนิสิตที่รับเข้าศึกษาด้วยโครงการรับตรง ๑๐% มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ ๒.๑๕ รองลงมา ได้แก่ โครงการนักเรียนเรียนดี เท่ากับ ๒.๔๗ ระบบกลาง เท่ากับ ๒.๕๒ ระบบโควตาทั่วประเทศ เท่ากับ ๒.๖๕ นิสิตโครงการผลิตแพทย์ เท่ากับ ๓.๐๕ และนิสิตโครงการผลิตทันตแพทย์มีผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ ๑ สูงที่สุด เท่ากับ ๓.๕๒ เมื่อนิสิตศึกษาในชั้นปีที่ ๒ ถึงชั้นปีที่ ๓ นิสิตจากทุกโครงการมีผลการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นตามลำดับ และมีค่าใกล้เคียงกัน ในชั้นปีที่ ๓ ยกเว้น โครงการผลิตแพทย์ที่มีค่าผลการเรียนในชั้นปีที่ ๓ สูงกว่านิสิตจากโครงการอื่น ๆ และทันตแพทย์ที่มีค่าผลการเรียนในชั้นปีที่ ๒ ลดลงเมื่อพิจารณาความก้าวหน้าของผลการเรียนจากชั้นปีที่ ๑ ถึง ชั้นปีที่ ๓ พบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% มีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยมากที่สุด ($\Delta = ๐.๓๖$) รองลงมา ได้แก่ นิสิตจากระบบกลาง ($\Delta = ๐.๒๕$) โครงการผลิตแพทย์ ($\Delta = ๐.๒๑$) โครงการนักเรียนเรียนดี ($\Delta = ๐.๑๗$) ระบบโควตาทั่วประเทศ ($\Delta = ๐.๑๑$) ตามลำดับ สำหรับนิสิตจากโครงการผลิตทันตแพทย์มีค่าผลการเรียนเฉลี่ยลดลง ๐.๔๐ ในชั้นปีที่ ๒ (แผนภาพที่ ๔-๗)

นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๗ ในชั้นปีที่ ๑ ของนิสิตที่รับเข้าศึกษาด้วยโครงการรับตรง ๑๐% มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ ๒.๓๐ รองลงมา ได้แก่ ระบบโควตาทั่วประเทศและระบบกลาง เท่ากับ ๒.๖๗ โครงการนักเรียนเรียนดี เท่ากับ ๒.๗๖ โครงการผลิตแพทย์ เท่ากับ ๓.๕๓ และนิสิตโครงการผลิตทันตแพทย์มีผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ ๑ สูงที่สุด เท่ากับ ๓.๘๖ เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าของผลการเรียนจากชั้นปีที่ ๑ ถึง ชั้นปีที่ ๒ พบว่านิสิตจากระบบรับตรง ๑๐ % มีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยมากที่สุด ($\Delta = ๐.๑๗$) รองลงมา ได้แก่ ระบบกลาง ($\Delta = ๐.๑๐$) ระบบโควตาทั่วประเทศ ($\Delta = ๐.๐๑$) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยผลการเรียนของนิสิตจากโครงการนักเรียนเรียนดีมีค่าคงที่ และผลการเรียนเฉลี่ยของนิสิตจากโครงการผลิตแพทย์มีค่าลดลงในชั้นปีที่ ๒ ($\Delta = ๐.๓๑$) (แผนภาพที่ ๔-๘)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% มีค่าผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ ๑ ต่ำที่สุด ในขณะที่นิสิตจากโครงการผลิตแพทย์และทันตแพทย์มีค่าผลการเรียนเฉลี่ย

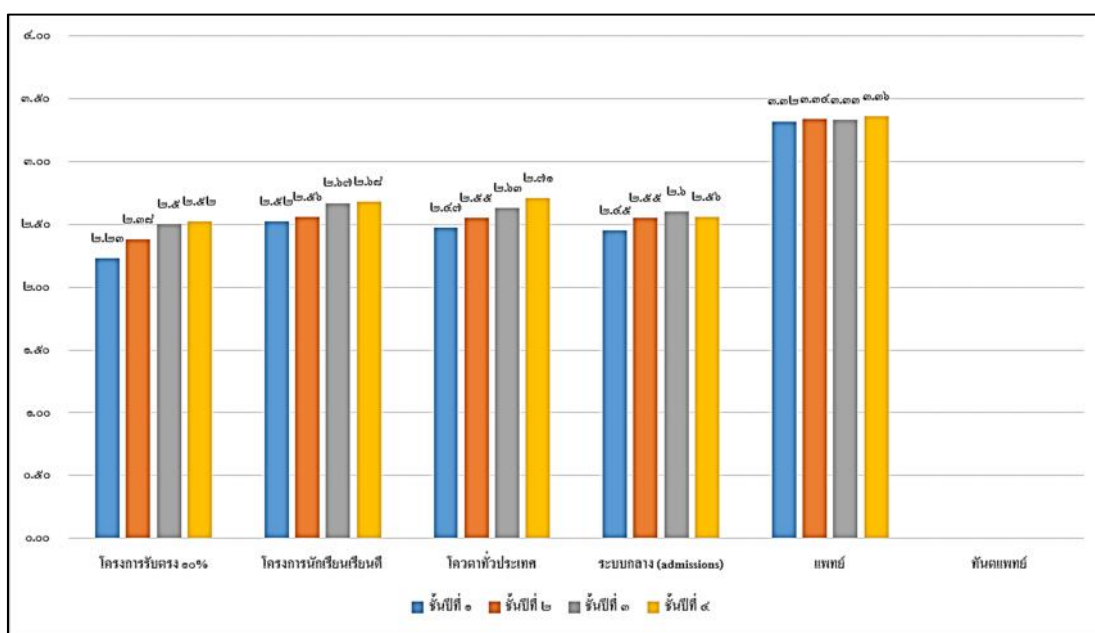
ในชั้นปีที่ ๑ สูงที่สุด เมื่อนิสิตศึกษาต่อในชั้นปีที่ ๒ ถึงชั้นปีที่ ๔ พบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% โครงการนักเรียนเรียนดี ระบบโควตาทั่วประเทศและระบบกลาง มีผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีใกล้เคียงกันและดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยนิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% มีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๔ สูงที่สุด

ตารางที่ ๔-๓ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘ จำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา

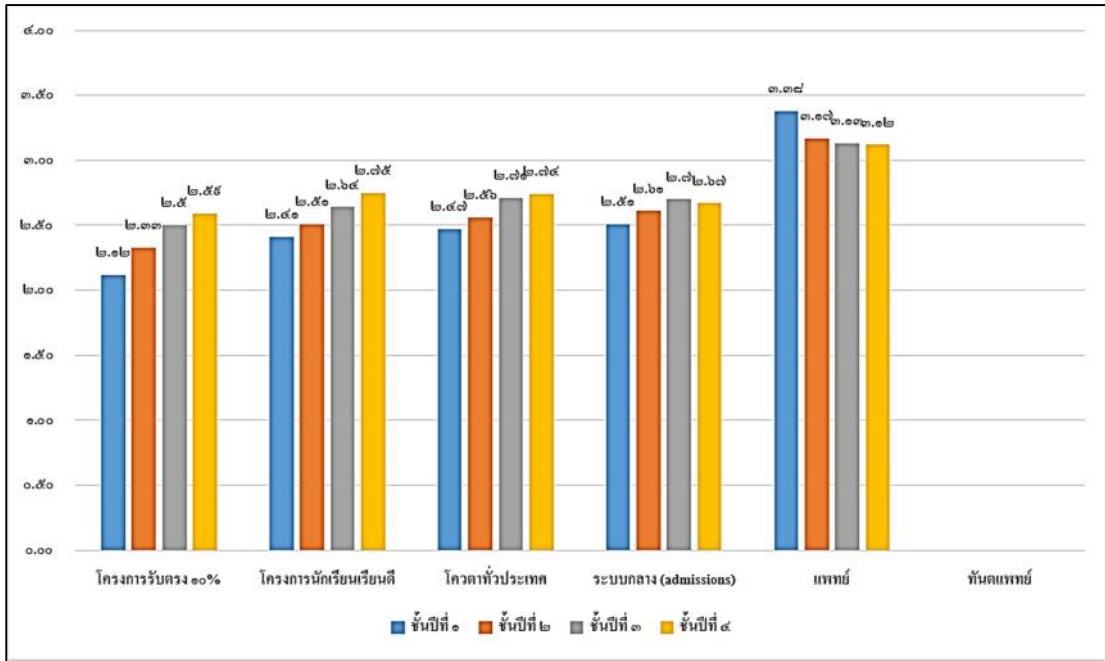
โครงการ ชั้นปี	ผลการเรียนเฉลี่ย					
	รับตรง ๑๐%	นักเรียน เรียนดี	โควตา ทั่ว ประเทศ	ระบบ กลาง	ผลิต แพทย์	ผลิตทันต แพทย์
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๔						
ชั้นปีที่ ๑	๒.๒๓	๒.๕๒	๒.๔๗	๒.๔๕	๓.๓๒	ยังไม่เปิดรับ นิสิต
ชั้นปีที่ ๒	๒.๓๘	๒.๕๖	๒.๕๕	๒.๕๕	๓.๓๔	
ชั้นปีที่ ๓	๒.๕๐	๒.๖๗	๒.๖๓	๒.๖๐	๓.๓๓	
ชั้นปีที่ ๔	๒.๕๒	๒.๖๘	๒.๗๑	๒.๕๖	๓.๓๖	
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๕						
ชั้นปีที่ ๑	๒.๑๒	๒.๔๑	๒.๔๗	๒.๕๑	๓.๓๘	ยังไม่เปิดรับ นิสิต
ชั้นปีที่ ๒	๒.๓๓	๒.๕๑	๒.๕๖	๒.๖๑	๓.๑๗	
ชั้นปีที่ ๓	๒.๕๐	๒.๖๔	๒.๗๑	๒.๗๐	๓.๑๓	
ชั้นปีที่ ๔	๒.๕๕	๒.๗๕	๒.๗๔	๒.๖๗	๓.๑๒	
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๖						
ชั้นปีที่ ๑	๒.๑๘	๒.๔๕	๒.๔๘	๒.๔๔	๓.๔๔	ยังไม่เปิดรับ นิสิต
ชั้นปีที่ ๒	๒.๒๕	๒.๕๑	๒.๕๘	๒.๕๓	๓.๓๐	
ชั้นปีที่ ๓	๒.๔๒	๒.๖๓	๒.๖๖	๒.๖๒	๓.๑๘	
ชั้นปีที่ ๔	๒.๖๑	๒.๗๘	๒.๘๖	๒.๖๓	๓.๐๕	

โครงการ ชั้นปี	ผลการเรียนเฉลี่ย					
	รับตรง ๑๐%	นักเรียน เรียนดี	โควตา ทั่วประเทศ	ระบบ กลาง	ผลิต แพทย์	ผลิตทันต แพทย์
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๗						
ชั้นปีที่ ๑	๒.๑๕	๒.๔๓	๒.๖๕	๒.๕๒	๓.๐๕	๓.๕๒
ชั้นปีที่ ๒	๒.๓๕	๒.๖๔	๒.๗๖	๒.๖๔	๓.๑๕	๓.๕๒
ชั้นปีที่ ๓	๒.๕๕	๒.๖๔	๒.๗๖	๒.๗๗	๓.๒๖	-
ชั้นปีที่ ๔	-	-	-	-	-	-
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๘						
ชั้นปีที่ ๑	๒.๓๐	๒.๗๖	๒.๖๗	๒.๖๗	๓.๕๓	๓.๘๖
ชั้นปีที่ ๒	๒.๔๗	๒.๗๖	๒.๖๘	๒.๗๗	๓.๒๒	-
ชั้นปีที่ ๓	-	-	-	-	-	-
ชั้นปีที่ ๔	-	-	-	-	-	-

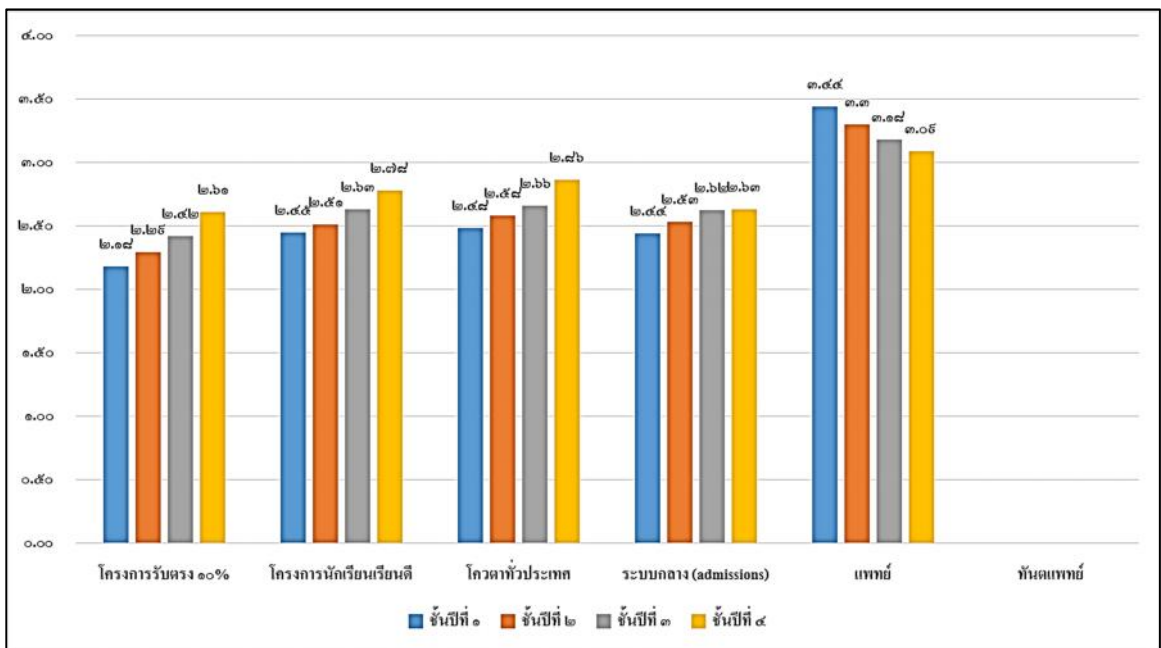
แผนภาพที่ ๔-๔ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร

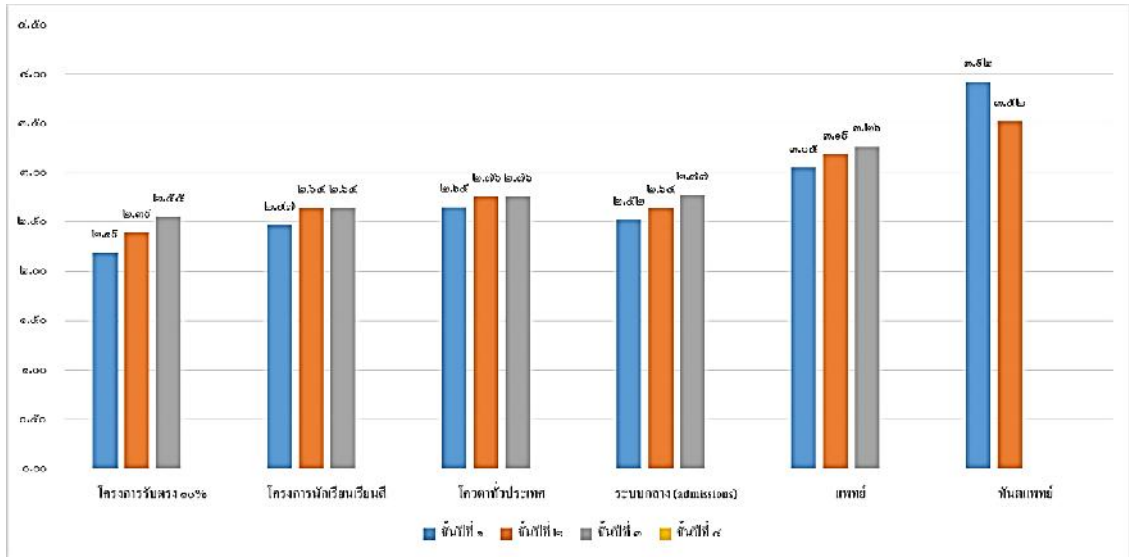
แผนภาพที่ ๔-๕ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษาในปี การศึกษา ๒๕๕๕ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร

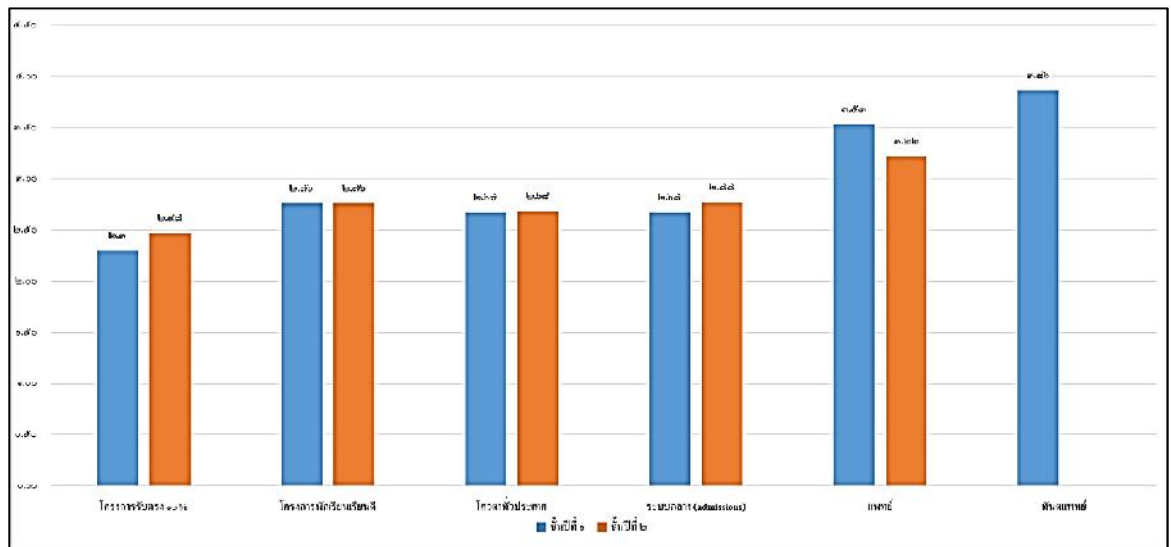
แผนภาพที่ ๔-๖ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษาในปี การศึกษา ๒๕๕๖ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร

แผนภาพที่ ๔-๗ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๗ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร

แผนภาพที่ ๔-๘ แสดงผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละชั้นปีของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๘ จำแนกตามโครงการที่รับสมัคร

นิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ที่สำเร็จการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๒,๕๗๘ คน มีนิสิตที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ จำนวน ๑๓๒ คน และเกียรตินิยมอันดับ ๒ จำนวน ๒๒๖ คน โดยนิสิตที่รับเข้าศึกษาด้วยระบบโควตาทั่วประเทศได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ มีจำนวนมากที่สุด เท่ากับ ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๗ รองลงมา ได้แก่ นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๖ ระบบกลาง จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๓ โครงการนักเรียนเรียนดี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๓ และไม่มีนิสิตที่โครงการผลิตแพทย์ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ พบว่านิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๒ จำนวนมากที่สุด เท่ากับ ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๕ รองลงมา ได้แก่ โควตาทั่วประเทศ เท่ากับ ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๘ ระบบกลาง เท่ากับ ๖๕ คน คิดเป็น ๒.๓๖ โครงการนักเรียนเรียนดี เท่ากับ ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๒ และไม่มีนิสิตโครงการผลิตแพทย์ที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๒ (ตารางที่ ๔-๔ และแผนภาพที่ ๔-๕)

นิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๕ ที่สำเร็จการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๓,๕๔๒ คน มีนิสิตที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ จำนวน ๑๐๖ คน และเกียรตินิยมอันดับ ๒ จำนวน ๒๓๖ คน โดยนิสิตที่รับเข้าศึกษาด้วยโครงการรับตรง ๑๐% ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ มีจำนวนมากที่สุด เท่ากับ ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐ รองลงมา ได้แก่ นิสิตจากโครงการนักเรียนเรียนดี จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๕ ระบบกลาง จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๘ ระบบโควตาทั่วประเทศ จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๔ และไม่มีนิสิตที่โครงการผลิตแพทย์ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ พบว่า นิสิตจากโครงการนักเรียนเรียนดี ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๒ จำนวนมากที่สุด เท่ากับ ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๗ รองลงมา ได้แก่ โครงการรับตรง ๑๐% เท่ากับ ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๙ ระบบกลาง เท่ากับ ๖๗ คน คิดเป็น ๑.๘๘ โควตาทั่วประเทศ เท่ากับ ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๑ และไม่มีนิสิตที่โครงการผลิตแพทย์ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๒ (ตารางที่ ๔-๔ และแผนภาพที่ ๔-๑๐)

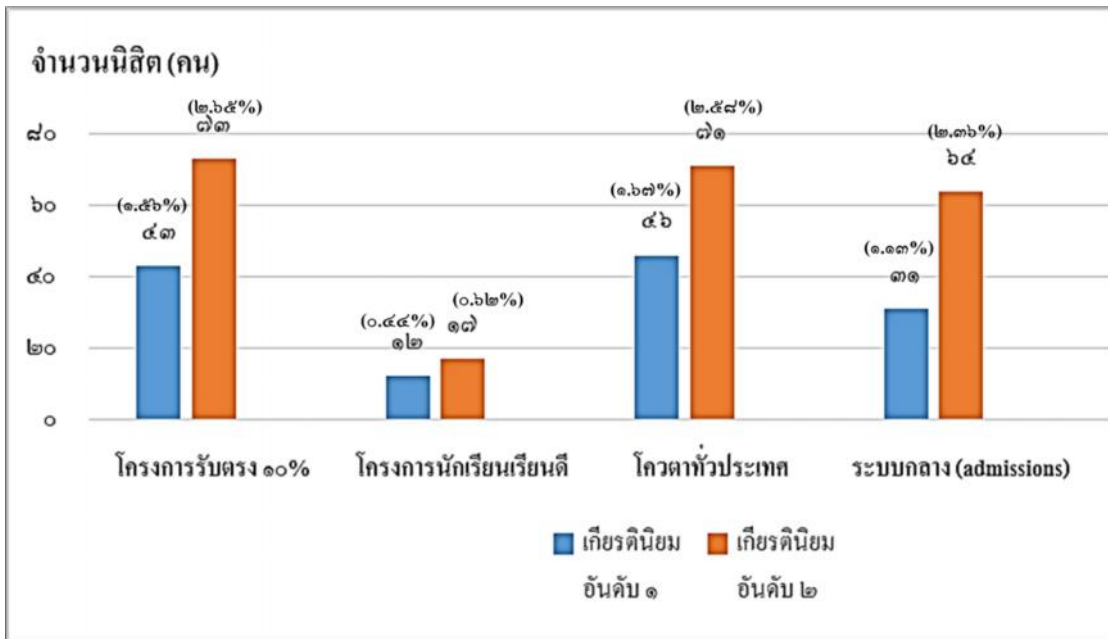
นิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๖ ที่สำเร็จการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๒,๖๔๗ คน มีนิสิตที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ จำนวน ๖๓ คน และเกียรตินิยมอันดับ ๒ จำนวน ๑๖๔ คน โดยนิสิตที่รับเข้าศึกษาด้วยโครงการรับตรง ๑๐% ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ มีจำนวนมากที่สุด เท่ากับ ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๒ รองลงมา ได้แก่ นิสิตจากระบบกลาง จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๘ โครงการนักเรียนเรียนดี จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๓ และนิสิตจากระบบโควตาทั่วประเทศที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๑ มีจำนวนน้อยที่สุด เท่ากับ ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๕ พบว่านิสิตจากระบบกลาง ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๒ จำนวนมากที่สุด เท่ากับ ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๗ รองลงมา ได้แก่ โครงการนักเรียนเรียนดี เท่ากับ ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๐

โครงการรับตรง ๑๐% เท่ากับ ๓๖ คน คิดเป็น ๑.๓๖ และนิสิตจากระบบโควตาทั่วประเทศที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๒ มีจำนวนน้อยที่สุด เท่ากับ ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๗ (ตารางที่ ๔-๔ และแผนภาพที่ ๔-๑๑)

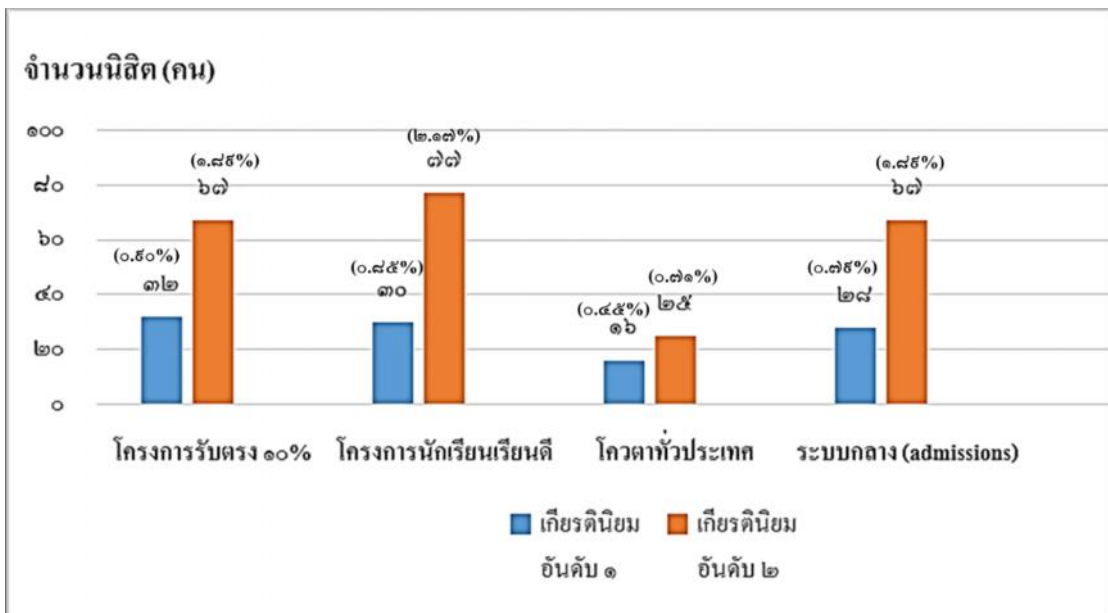
ตารางที่ ๔-๔ แสดงจำนวนนิสิตที่ได้รับเกียรตินิยม แยกตามโครงการที่รับสมัคร

โครงการ เกียรตินิยม	จำนวนนิสิตที่ได้รับเกียรตินิยม (คน)						
	รับตรง ๑๐%	นักเรียน เรียนดี	โควตา ทั่ว ประเทศ	ระบบ กลาง	ผลิต แพทย์	ผลิต ทันต แพทย์	รวม
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๔							
เกียรตินิยมอันดับ ๑	๔๓ (๑.๕๖%)	๑๒ (๐.๔๔%)	๔๖ (๑.๖๗%)	๓๑ (๑.๑๓%)	๐ (๐%)	ยังไม่มี นิสิต	๑๓๒
เกียรตินิยมอันดับ ๒	๓๓ (๒.๖๕%)	๑๗ (๐.๖๒%)	๓๑ (๒.๕๘%)	๖๕ (๒.๓๖%)	๐ (๐%)	สำเร็จ การศึกษา	๒๒๖
ไม่ได้รับเกียรตินิยม	๑,๐๕๒ (๓๕.๖๓%)	๑๔๕ (๕.๒๗%)	๕๕๗ (๒๐.๒๔%)	๕๘๔ (๒๑.๒๒%)	๑๖ (๐) (๐.๕๕%)		๒,๖๒๐
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๕							
เกียรตินิยมอันดับ ๑	๓๒ (๐.๕๐%)	๓๐ (๐.๘๕%)	๑๖ (๐.๔๕%)	๒๘ (๐.๗๕%)	๐ (๐.๐๐%)	ยังไม่มี นิสิต	๑๐๖
เกียรตินิยมอันดับ ๒	๖๗ (๑.๘๕%)	๓๗ (๑.๑๑%)	๒๕ (๐.๗๑%)	๖๗ (๑.๘๕%)	๐ (๐.๐๐%)	สำเร็จ การศึกษา	๒๓๖
ไม่ได้รับเกียรตินิยม	๑,๓๕๕ (๔๕.๕๔%)	๖๕๕ (๑๘.๖๐%)	๒๐๕ (๕.๗๘%)	๕๖๖ (๑.๖๖%)	๑๕ (๐.๔๒%)		๓,๒๐๐
นิสิตรับเข้าศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๖							
เกียรตินิยมอันดับ ๑	๑๕ (๐.๓๒%)	๑๔ (๐.๕๓%)	๑๒ (๐.๔๕%)	๑๘ (๐.๖๘%)	ยังไม่มีนิสิต สำเร็จการศึกษา		๖๓
เกียรตินิยมอันดับ ๒	๓๖ (๑.๓๖%)	๓๗ (๑.๔๐%)	๓๑ (๑.๑๗%)	๖๐ (๒.๒๗%)			๑๖๔
ไม่ได้รับเกียรตินิยม	๑,๒๗๕ (๔๘.๑๖%)	๓๗๐ (๑๓.๕๗%)	๒๘๘ (๑๐.๘๘%)	๔๘๗ (๑๘.๓๕%)			๒,๔๒๐

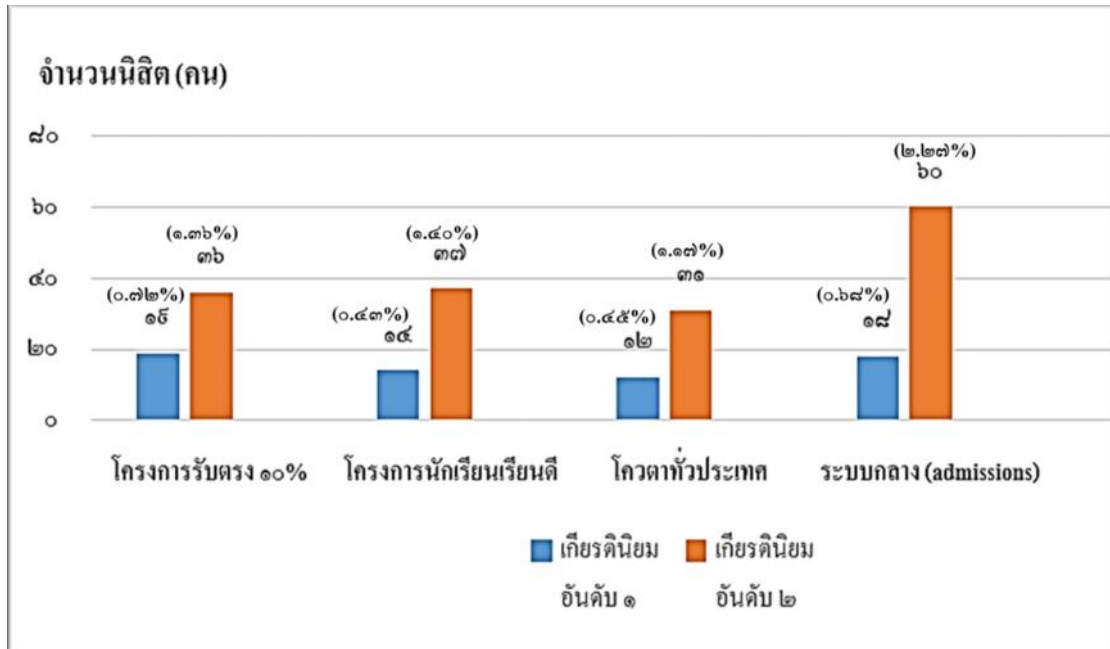
แผนภาพที่ ๔-๘ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ที่ได้รับเกียรตินิยม จำแนกตามโครงการที่เข้าศึกษา

แผนภาพที่ ๔-๑๐ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๕ ที่ได้รับเกียรตินิยม จำแนกตามโครงการที่เข้าศึกษา

แผนภาพที่ ๔-๑๑ แสดงจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๖ ที่ได้รับเกียรตินิยม
จำแนกตามโครงการที่เข้าศึกษา

ข้อดีและข้อเสียของการให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษา

จากการดำเนินการให้โอกาสทางการศึกษาด้วยวิธีรับเข้าในโครงการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการ พบว่ามีข้อดีที่เป็นประโยชน์หลายประการ ดังนี้

๑. นักเรียนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา เป็นที่ทราบกันดีถึงความแตกต่างทางผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการสอบวัดความรู้ระดับชาติของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากความไม่เสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษาของภูมิภาค จังหวัดและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ การสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อคัดกรองบุคคลเข้าศึกษาต่อจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เป็นการตัดโอกาสนักเรียนบางพื้นที่บางกลุ่ม การให้โอกาสด้วยวิธีการรับตรงที่หลากหลายจะช่วยให้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งเช่น นักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนจากสาเหตุใด ๆ ก็ตาม ทั้งในชนบทและในเมือง ได้รับโอกาสสูงขึ้นไปในการเข้าสู่การเรียนระดับอุดมศึกษา

๒. นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและสนใจหรือที่ความต้องการมากขึ้น ในยุคปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้และรู้จักตนเองได้เร็วขึ้นในการมองหาอาชีพในอนาคต ซึ่งการสอบแข่งขันอาจจะ

กระบวนการกำจัดหรือกีดกันโอกาสตั้งแต่เริ่มต้น เนื่องจากไม่สามารถสอบผ่านเกณฑ์หรือการแข่งขันนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เข้ามาด้วยโครงการรับตรง ๑๐% ของจำนวนนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำกว่าผลการเรียนในระดับปริญญาตรีอย่างเห็นได้ชัด แม้แต่การได้รับรางวัลในการแข่งขันทางวิชาชีพ นั้นแสดงให้เห็นว่ากระบวนการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่ออนาคตบุคคลเช่นกัน หากการรับเข้าศึกษาเอื้อให้กับนักเรียนที่มีความตั้งใจยอมเป็นโอกาสกับนักเรียนในการเข้าสู่อาชีพที่ต้องการได้

๓. เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนตามศักยภาพเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา แม้ว่าการรับนิสิต/นักศึกษาเข้าสู่มหาวิทยาลัยจะเป็นสิทธิหรืออำนาจของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยาตระหนักดีถึงภารกิจและบทบาทการสร้างและพัฒนาคน ซึ่งมีไว้จะสามารถดำเนินการได้เพียงฝ่ายเดียว การพัฒนาศักยภาพคนต้องมีความร่วมมือและต่อยอด โรงเรียนซึ่งเป็นฝ่ายให้การศึกษาก่อนพื้นฐาน ฝ่ายผลิตนักเรียนส่งต่อมหาวิทยาลัยจะใกล้ชิดและรู้จักนักเรียนได้ดีกว่ามหาวิทยาลัยเพราะมีข้อมูลเบื้องต้นและได้ดูแลนักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ๓-๖ อีกทั้งระยะเวลาที่นักเรียนอยู่กับโรงเรียน ซึ่งจากการพบปะพูดคุยกับผู้อำนวยการ โรงเรียนและครูแนะแนว มีความเห็นไปในทางเดียวกันถึงความต้องการให้นักเรียนได้เข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษากันทุกคน ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของนักเรียนจากการที่ได้รู้จักและดูแลนักเรียนมาตลอดระยะเวลาของการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนมีอาชีพและสามารถเลี้ยงตนเองได้

๔. นักเรียนสามารถวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ เกิดการปรับตัวก่อนเข้าศึกษาทำให้ช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนในระดับอุดมศึกษา อีกทั้งไม่สร้างความเครียดให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ไม่มีการวิ่งรอกสอบ ไม่เสียค่าใช้จ่ายที่สูงจากการวิ่งรอกสอบ

อย่างไรก็ตาม ข้อดีที่กล่าวข้างต้นจะเป็นข้อเสียไปทันทีหากนักเรียนไม่ได้ตระหนักพร้อมและไม่เข้าใจในเป้าหมายในการดำเนินการ แม้แต่ผู้ปกครองหากไม่ให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะจะกระทบการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งหากทราบผลการเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาแล้วอาจไม่ใส่ใจในการเรียน ผลการสอบวัดระดับการศึกษาแห่งชาติของตนและโรงเรียนอาจไม่ดีเท่าที่ควร หรือแม้แต่การให้เกรดเฉลี่ยสะสมที่อาจไม่เป็นจริง ก็อาจส่งผลถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อาจต้องออกกลางคันก่อนสำเร็จการศึกษาเช่นกัน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การให้โอกาสทางการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของนิสิตที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา

ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ถึงปีการศึกษา ๒๕๕๘ มหาวิทยาลัยพะเยาได้รับนิสิตเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๒๑,๕๕๕ คน ด้วยวิธีการรับเข้าหลากหลายวิธีการ ทั้งระบบรับตรง ซึ่งเป็นระบบที่มุ่งเน้นการให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน และระบบกลาง เพื่อเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาการศึกษาของประเทศ

๑. การกระจายโอกาสทางการศึกษา

นักเรียนที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในกลุ่มพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยได้จัดให้โอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษา กล่าวคือ เป็นนักเรียนในเขตภูมิภาคซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย นักเรียนในโรงเรียนที่มีการลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยพะเยาและเขตพื้นที่การศึกษา และนักเรียนในโรงเรียนที่มีความประสงค์เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยาตามโครงการกำหนด ดังจะเห็นได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ ๖๔.๒๘ รองลงมา เป็นภาคกลาง ร้อยละ ๒๗.๒๕ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๖.๔๒ ตามลำดับ มหาวิทยาลัยพะเยาได้รับนักเรียนเข้าศึกษาผ่านโครงการรับตรง ๑๐% ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือ โรงเรียนที่ลงนามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยพะเยา และโรงเรียนที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ โดยได้จัดสรรที่นั่งในมหาวิทยาลัยให้กับนักเรียนในโรงเรียน โดยการคัดเลือกผ่านการพิจารณาจากโรงเรียนตามคุณสมบัติที่มหาวิทยาลัยกำหนด ได้แก่คะแนนผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการรับเข้าศึกษาโดยโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการคัดกรองเบื้องต้นและส่งรายชื่อมายังมหาวิทยาลัยพะเยาโดยนักเรียนตามรายชื่อจากโรงเรียน มีหน้าที่เพียงกรอกข้อมูลลงในระบบออนไลน์เท่านั้น ซึ่งโครงการรับตรง ๑๐% เป็นโครงการที่มีนักเรียนเข้าศึกษาต่อจำนวนมากที่สุด ร้อยละ ๔๕.๗๔ ถึง ๕๖.๗๕ ของจำนวนนิสิตทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียน พบว่านักเรียนจากโครงการรับตรง ๑๐% เป็นกลุ่มที่มีค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นปีแรกที่มหาวิทยาลัยเริ่มจัดโครงการนี้ขึ้น นักเรียนที่โรงเรียนคัดเลือกให้เข้าสู่โครงการนี้มีค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมปลายเพียง ๒.๗๕ อย่างไรก็ตามในปีการศึกษาต่อมา ค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโครงการรับตรง ๑๐% นี้ค่อย ๆ มีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยา โดยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และคณบดีคณะ/วิทยาลัย ต่าง ๆ ได้ลงพื้นที่เพื่อพบปะและทำความเข้าใจกับผู้บริหาร โรงเรียน และอาจารย์แนะแนวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง รวมทั้งโรงเรียนในความร่วมมือ เพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ และสร้างความเข้าใจ เพื่อร่วมมือกันในการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเพื่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศร่วมกัน อีกทั้งเป็นการรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะ และการติดตามผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี จึงทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ของโรงเรียนมีความเข้าใจ และให้ความสำคัญในการคัดเลือกรักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อมากขึ้น และมหาวิทยาลัยได้นำข้อคิดเห็นและการชี้แนะจากความร่วมมือดังกล่าวมาปรับปรุงการดำเนินการให้ตรงตามวัตถุประสงค์และมีคุณภาพมากขึ้น ทั้งในกระบวนการรับเข้าศึกษาและการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพต่อไป

๒. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของนักเรียนก่อนเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการเรียนสะสมเฉลี่ยของนักเรียนที่รับเข้าศึกษาในโครงการรับตรงในโครงการรับตรง ๑๐% ต่ำกว่าทุกโครงการที่ดำเนินการ ซึ่งเป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยพะเยาได้ให้โอกาส ขณะที่นักเรียนในโครงการรับตรงโควตาทั่วประเทศ และระบบรับกลาง ซึ่งเป็นโครงการนักเรียนต้องมีการสอบแข่งขันมีผลการเรียนสะสมเฉลี่ยที่สูงกว่า

๓. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิต

เมื่อติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิตที่เข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะโครงการรับตรง ๑๐% พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยในชั้นปีที่ ๑ ของนิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% ยังคงมีค่าต่ำที่สุด แต่เมื่อนิสิตเข้าสู่ชั้นปีที่ ๒-๔ นิสิตกลุ่มนี้มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยมีค่าผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ ๔ ใกล้เคียงกับนิสิตจากการรับเข้าด้วยโครงการรับเข้าศึกษาอื่น ๆ และพบว่า นิสิตจากโครงการรับตรง ๑๐% ดังกล่าวมีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนที่ดีกว่านิสิตจากโครงการรับเข้าศึกษาอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตจำนวนหนึ่งจากโครงการรับตรง ๑๐% ยังมีผลการเรียนดีเด่นและยอดเยี่ยมได้รับเกียรตินิยามอันดับ ๑ และอันดับ ๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนนิสิตรุ่นปีการศึกษา ๒๕๕๕ และ ๒๕๕๖ จากโครงการรับตรง ๑๐% ได้รับเกียรตินิยามอันดับ ๑ สูงกว่านิสิตที่มาจากโครงการรับเข้าศึกษาอื่น ๆ (ตารางที่ ๕-๑) แสดงให้เห็นว่านิสิตกลุ่มนี้เมื่อได้รับโอกาสทางการศึกษา ได้เรียนในสาขาที่มุ่งมั่น และมีความสนใจ จะมีความตั้งใจ สามารถ

พัฒนาและฝึกฝนตนเองให้สำเร็จการศึกษาเพื่อการเข้าสู่อาชีพที่ต้องการได้ นั้นแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของมหาวิทยาลัยพะเยาที่ว่า ทุกคนมีความสามารถและสามารถพัฒนาได้หากได้รับโอกาส ความมุ่งมั่นของมหาวิทยาลัยพะเยาย่อมส่งผลบรรลุตามปณิธาน

ตารางที่ ๕-๑ แสดงค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยของนิสิต จำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา

โครงการ ปีการศึกษา ที่รับเข้า	ค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ย					
	รับตรง ๑๐%	นักเรียน เรียนดี	โควตาทั่ว ประเทศ	ระบบกลาง	ผลิตแพทย์	ผลิต ทันต แพทย์
๒๕๕๔	๐.๒๕	๐.๑๖	๐.๒๔	๐.๑๑	๐.๐๔	ยังไม่เปิดรับ นิสิต
๒๕๕๕	๐.๔๗	๐.๓๔	๐.๒๗	๐.๑๖	- ๐.๒๖	
๒๕๕๖	๐.๔๓	๐.๓๓	๐.๓๘	๐.๑๕	- ๐.๓๕	
๒๕๕๗ นิสิตกำลังอยู่ใน ชั้นปีที่ ๓	๐.๓๖	๐.๑๗	๐.๑๑	๐.๒๕	๐.๒๑	- ๐.๔๐
๒๕๕๘ นิสิตกำลังอยู่ใน ชั้นปีที่ ๒	๐.๑๗	๐.๐๐	๐.๐๑	๐.๑๐	- ๐.๓๑	ยังไม่มีผล การเรียน ในชั้นปีที่ ๒

วิธีการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องโอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้น ด้วยแนวคิดที่ว่าทุกคนสามารถพัฒนาได้ ประกอบกับปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นและจำนวนนักเรียนที่ลดลง ดังนั้นการคัดเลือกที่มุ่งการแข่งขันเพียงอย่างเดียวอาจไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

๑. แม้ว่าการรับนิสิต/นักศึกษาเข้าสู่มหาวิทยาลัยจะเป็นสิทธิหรืออำนาจของมหาวิทยาลัย แต่โรงเรียนซึ่งเป็นฝ่ายให้การศึกษาระดับพื้นฐานในการผลิตนักเรียนส่งต่อมหาวิทยาลัยและผู้ปกครอง ก็มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่มหาวิทยาลัยและส่งต่อข้อมูลที่สำคัญของมหาวิทยาลัยสู่นักเรียน ดังนั้นการร่วมมือและแลกเปลี่ยน/เสนอความคิดเห็นระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาระบบและกลไกในการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของนักเรียน นำไปสู่การพัฒนาคนที่มีอาชีพและสามารถเลี้ยงตนเองได้

๒. มหาวิทยาลัย/สถาบัน/หน่วยงานรัฐบาล/หน่วยงานเอกชน ควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณหรือทุนการศึกษาแก่นักเรียน โดยเฉพาะที่ขาดโอกาสเนื่องจากฐานะยากจน ให้ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาคนให้มีอาชีพและสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

๓. มหาวิทยาลัยควรจัด โครงการ/กิจกรรมในการเตรียมความพร้อมแก่นักเรียนก่อนเข้าสู่มหาวิทยาลัย รวมทั้งการพัฒนาความสามารถของนิสิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจในสาขา/วิชาชีพที่ศึกษา และการเตรียมตัวและเตรียมพร้อมจากชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษาอีกด้วย

๔. มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา ต้องคงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษา เมื่อนักเรียนได้รับโอกาสเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา นักเรียนมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียน ขณะที่สถาบันการศึกษาก็ต้องดำรงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด เพื่อให้บัณฑิตทุกคนที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ

อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้จะสมบูรณ์มากขึ้น หากได้ติดตามถึงจำนวนนิสิตที่การออกกลางคันหรือไม่สำเร็จการศึกษาในโครงการต่าง ๆ ด้วย จะทำให้สามารถทราบถึงแนวทางหรือวิธีการในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙”. สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๔.

วารสาร

ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์. “ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษากับแนวโน้มของค่าจ้างในประเทศไทย”, การสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๕๑ เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ, ๒๕-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑, ๑-๒๒.

รังสรรค์ โฉมยา. “การรับรู้โอกาสในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่ห่างไกลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคม”, วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๓๑(๓), กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕, ๑๑๕-๑๒๕.

รัชนิพร ชัยวิชานันท์. “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยนเรศวร ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๓๘”, วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๑(๓), ๒๕๔๐, ๑๕๑-๑๕๒.

สุชาดา บวรกิติวงศ์ และคณะ. “ผลกระทบของการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาระบบใหม่ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง”, วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, ๑๗(๑), มกราคม-เมษายน ๒๕๔๕, ๑๕-๓๘.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ไทย ทิพย์สุวรรณกุล และคณะ. “การศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของการรับนักศึกษาด้วยวิธีการให้โควตาและการสอบคัดเลือก รุ่นปีการศึกษา ๒๕๓๘”. รายงานวิจัย สถาบันการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๔๓.

ธัญภัทร ล้อเพ็ญภพ. “ผลกระทบต่อการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลางของครูและนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ”. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๔๕.

- รุจิพร สุรังคพิพรรธน์. “การศึกษาลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรที่ผ่านการคัดเลือกประเภทโควตาและประเภทการสอบคัดเลือกส่วนกลาง”. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๓๕.
- สมาน ลอยฟ้า. “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ผ่านการคัดเลือกประเภทสอบรวมและประเภทนักเรียนเรียนดีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕.
- ศศิธร อนันต์โสภณ. “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์สำหรับธุรกิจของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์”. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ๒๕๕๕.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ไทยพับลิกา. “โครงสร้างประชากร ๓๐ ปีข้างหน้า (๔) : เมื่อเด็กวัยเรียนลดลงทุกระดับ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thaipublica.org/2014/03/population-structure-4/>, ๒๕๕๓.
- สำนักงานการอุดมศึกษา. “นักศึกษาใหม่ ภาคเรียนที่ ๑ ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด ปีการศึกษา ๒๕๕๐-๒๕๕๕”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.info.mua.go.th/information/show_all_statdata_table.php?data_show=1, ๒๕๖๐.
- สำนักงานนายกรัฐมนตรี. “สถิติการศึกษาของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=44133&Key=news_act, ๒๕๕๘.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน จำแนกตามชั้นและระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๐ - ๒๕๕๘”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries06.html>, ๒๕๖๐.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภกร พงศบางโพธิ์

วัน เดือน ปี เกิด ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๔

การศึกษา

๑. Philosophy of Doctor in Biochemistry พ.ศ. ๒๕๓๕
Auburn University, USA

๒. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวเคมี พ.ศ. ๒๕๒๕
มหาวิทยาลัยมหิดล

๓. วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๒๖
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการทำงานโดยย่อ

๑. รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยพะเยา กรกฎาคม ๒๕๕๓-ปัจจุบัน

๒. รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร กันยายน ๒๕๔๓

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สิงหาคม ๒๕๔๐

๔. อาจารย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร กรกฎาคม ๒๕๓๓

๕. อาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ตุลาคม ๒๕๒๕

๖. ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการวิจัยโรคเรื้อรังเชียงใหม่อินดิโนยส์ สถาบันวิจัย
วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีนาคม ๒๕๒๖-มีนาคม ๒๕๒๗

ประวัติงานบริหารที่สำคัญ

๑. มหาวิทยาลัยพะเยา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พ.ศ. ๒๕๕๓-ปัจจุบัน

๒. มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ๒๕๔๔-พ.ศ. ๒๕๕๒

รักษาการผู้อำนวยการสถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งเพื่อชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑

รักษาการคณบดีคณะสังคมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๘

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๗

รักษาการคณบดีคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๔

หัวหน้าภาควิชาชีวเคมี คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ พ.ศ. ๒๕๓๕-พ.ศ. ๒๕๔๔
ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๖-พ.ศ. ๒๕๔๔
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕-พ.ศ. ๒๕๓๕

ตำแหน่งปัจจุบัน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยพะเยา

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการรับเข้าเพื่อสร้างโอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุภกร พงศบางโพธิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยพะเยา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม เป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีงามและความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนของสังคม การศึกษาขั้นอุดมศึกษา (Higher education) เป็นการศึกษาเพื่อสนองความต้องการกำลังคนระดับสูงของประเทศ แม้ว่าจะมีความพยายามในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอบแข่งขัน เพื่อให้การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงและยุติธรรม มีความพยายามในการกระจายโอกาสสู่โรงเรียนในเขตพื้นที่นอกเมืองใหญ่ ๆ ด้วยการใช้ผลคะแนนในห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือก การปรับผลคะแนนเพื่อความยุติธรรม ก็ไม่สามารถจะช่วยแก้ปัญหาในด้านการแข่งขันได้ อีกทั้งการเข้มงวดในการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความพร้อมและมีคุณภาพเพื่อเข้าศึกษาต่อมีมากขึ้น จึงเกิดการเรียนนอกห้องเรียน โดยสถาบันกวดวิชา ผู้ปกครองมีภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนพิเศษ และเพื่อการสอบแข่งขันมากยิ่งขึ้น ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงปรับเปลี่ยนระบบการสอบกลางจาก Entrance สู่ระบบที่เรียก Admissions หลากหลายรูปแบบ เพื่อลดความเครียดจากการสอบแข่งขัน ลดค่าใช้จ่ายจากการต้องสอบหลายวิชา และปัญหาของความเหลื่อมล้ำ มีความพยายามที่จะจัดให้มีการสอบน้อยที่สุด และให้นักเรียนอยู่ในห้องเรียนมากที่สุด ลดปัญหาและกระบวนการที่ซ้ำซ้อนหลายขั้นตอน โดยให้คงการรับเข้าศึกษาในระบบ โควตาและระบบรับตรงที่ไม่ต้องใช้การสอบแข่งขัน และที่ใช้ผลการเรียนที่ติดตัวนักเรียนมาได้

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่ถือกำเนิดจากการเป็นวิทยาเขตสารสนเทศ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร มีวัตถุประสงค์เพื่อการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) และด้วยปรัชญา “ดำรงชีวิตด้วยปัญญาประเสริฐที่สุด (A life of wisdom is the most wondrous of all)”

และปณิธาน “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน (Wisdom for community empowerment) มหาวิทยาลัยพะเยาได้มีการพัฒนาด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านกายภาพเรื่อยมา ได้จัดการเรียนการสอนและทำการวิจัยเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการศึกษาและงานวิจัยของชุมชนและสังคม ผู้เขียนมีความเห็นว่า การเติบโตและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมโลก ในศตวรรษที่ 21 และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบทการศึกษาอย่างมาก ประชากรเข้าถึงการศึกษาและสำเร็จการศึกษาในทุกระดับมากขึ้น ความก้าวหน้าและทันสมัยของเทคโนโลยีทำให้การศึกษาเป็นไปได้ทั้งนอกระบบ ในระบบ และเป็น การศึกษาตลอดชีวิต สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขยายตัวมากขึ้นทั้งของรัฐและเอกชน ขณะที่จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายลดลง และจำนวนนักเรียนที่มุ่งตรงสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาลดลง บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะศึกษาและเรียนรู้เท่ากัน หากเพียงแต่ได้รับโอกาส การถูกคัดชื่อออกจากการไม่ได้เข้ารับการศึกษาก็มิใช่เพราะไม่มีความสามารถ แต่อาจเกิดจากการไม่ได้รับโอกาสตั้งแต่เริ่มต้น แนวทางการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจึงต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงไปในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป โดยต้องคำนึงถึงการได้รับโอกาสให้มากที่สุด และโอกาสศึกษาในหลักสูตรและสาขาวิชาที่ตนเองถนัดหรือสนใจตามศักยภาพของตนเอง ผู้ดำเนินการวิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการรับเข้าศึกษาเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพที่มุ่งหวังและตามความรู้ความสามารถที่มีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อดีข้อเสียและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาวิธีการและแนวทางการรับเข้าศึกษา เพื่อการให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยพะเยา ที่รับเข้าศึกษา ปีการศึกษา 2553-2558 ในโครงการรับเข้าศึกษา 2 ระบบ ได้แก่ ระบบรับตรง ซึ่งเป็นระบบที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเอง ตามโครงการต่าง ๆ 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการรับตรง 10% ของจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน โดยให้โรงเรียนพิจารณาคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ประสงค์เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยา ตามความถนัดหรือตามความสนใจของนักเรียน โดยต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) 4 ภาคเรียน 2.00 ขึ้นไป ซึ่งเป็นโครงการให้โอกาสและ

กระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป 2) โครงการนักเรียนเรียนดี สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) 5 ภาคเรียน 2.25 ขึ้นไป 3) โครงการรับนิสิตแพทยศาสตรบัณฑิตและนิสิตหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต พิจารณาจากคะแนน GAT/PAT และคะแนนสอบวิชาเฉพาะ (กสพท) และ 4) โครงการรับตรง (โควตาทั่วประเทศ) ใช้คะแนนจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) 5 ภาคเรียน และคะแนนจากการสอบ GAT/PAT ส่วนระบบกลาง (Admissions) เป็นโครงการที่รับเข้าศึกษาด้วยผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) 6 ภาคเรียน คะแนนจากการสอบ ONET และคะแนนจากการสอบ GAT/PAT (www.cuas.or.th)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ติดตามผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนที่ผ่านเข้ารับการศึกษานในมหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา 2554-2558 ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ในโครงการต่าง ๆ ใน 2 ระบบ
2. วิเคราะห์ระบบการรับเข้าศึกษานในมหาวิทยาลัยพะเยานในโครงการต่าง ๆ จำแนกตามคุณสมบัติผู้สมัครและตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยาได้รับนิสิตเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ถึงปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 23,555 คน ด้วยวิธีการรับเข้าหลากหลายวิธีการ ทั้งระบบรับตรง ซึ่งเป็นระบบที่มุ่งเน้นการให้โอกาสและการกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน และระบบกลาง เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการศึกษาของประเทศ

1. การกระจายโอกาสทางการศึกษา นักเรียนที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยพะเยา ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในกลุ่มพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยได้จัดให้โอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ นักเรียนในเขตภูมิภาคซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ในโรงเรียนที่มีการลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยพะเยาและเขตพื้นที่การศึกษา และในโรงเรียนที่มีความประสงค์เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพะเยาตามโครงการกำหนด ซึ่งจะเห็นได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 64.28 รองลงมาเป็นภาคกลาง ร้อยละ 27.29 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 6.42 ตามลำดับ มหาวิทยาลัยพะเยาได้รับนักเรียนเข้าศึกษาผ่านโครงการรับตรง 10% จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 45.74 ถึง 56.75 ของจำนวนนิสิตทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียน พบว่า นักเรียนจากโครงการรับตรง 10% เป็นกลุ่มที่มีค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยน้อยที่สุด ขณะที่นักเรียนในโครงการ

รับตรงโควตาทั่วประเทศ และระบบรับกลาง ซึ่งเป็นโครงการที่นักเรียนต้องมีการสอบแข่งขันมีผลการเรียนสะสมเฉลี่ยที่สูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นปีแรกที่มหาวิทยาลัยเริ่มจัดโครงการ นักเรียนที่โรงเรียนคัดเลือกให้เข้าสู่โครงการนี้มีค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพียง 2.79 อย่างไรก็ตามในปีการศึกษาต่อมา ค่าคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโครงการรับตรง 10% ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาโดยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และคณบดีคณะ/วิทยาลัย ต่าง ๆ ได้ลงพื้นที่เพื่อพบปะและทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์แนะแนว เพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ และสร้างความเข้าใจ เพื่อร่วมมือกันในการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งเป็นการรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนติดตามผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี จึงทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ของโรงเรียนมีความเข้าใจและให้ความสำคัญในการคัดเลือกนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อมากขึ้น และมหาวิทยาลัยได้นำข้อคิดเห็นและการชี้แนะจากความร่วมมือดังกล่าวมาปรับปรุงการดำเนินการให้ตรงตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมมากขึ้น ทั้งในกระบวนการรับเข้าศึกษาและการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพต่อไป

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิต เมื่อติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิตที่เข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะโครงการรับตรง 10% พบว่าผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ 1 ของนิสิตยังคงมีค่าต่ำที่สุด แต่เมื่อนิสิตเข้าสู่ชั้นปีที่ 2-4 นิสิตกลุ่มนี้มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยมีค่าผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นปีที่ 4 ใกล้เคียงกับนิสิตจากการรับเข้าด้วยโครงการรับเข้าศึกษาอื่น ๆ และพบว่านิสิตจากโครงการรับตรง 10% ดังกล่าวมีค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนที่ดีกว่านิสิตจากโครงการรับเข้าศึกษาอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตจำนวนหนึ่งจากโครงการรับตรง 10% ยังมีผลการเรียนดีเด่นและยอดเยี่ยมได้รับเกียรติคุณอันดับ 1 และอันดับ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2555 และ 2556 จากโครงการรับตรง 10% ได้รับเกียรติคุณอันดับ 1 สูงกว่านิสิตที่มาจากโครงการรับเข้าศึกษาอื่น ๆ (ตารางที่ 1) แสดงให้เห็นว่านิสิตกลุ่มนี้เมื่อได้รับโอกาสทางการศึกษา จะสามารถพัฒนาได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของมหาวิทยาลัยพะเยาที่ว่าทุกคนมีความสามารถและสามารถพัฒนาได้หากได้รับโอกาส ความมุ่งมั่นของมหาวิทยาลัยพะเยาย่อมส่งผลบรรลุตามปณิธาน

3.

10%

ตารางที่ 1 แสดงค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ยของนิสิต จำแนกตามโครงการที่รับเข้าศึกษา

โครงการ ปีการศึกษาที่รับเข้า	ค่าความก้าวหน้าของผลการเรียนเฉลี่ย					
	รับตรง 10%	นักเรียน เรียนดี	โควตา ทั่วประเทศ	ระบบกลาง	ผลิตแพทย์	ผลิต ทันต แพทย์
2554	0.29	0.16	0.24	0.11	0.04	
2555	0.47	0.34	0.27	0.16	- 0.26	
2556	0.43	0.33	0.38	0.19	- 0.35	
2557 ∴ 3	0.36	0.17	0.11	0.25	0.21	- 0.40
2558 ∴ 2	0.17	0.00	0.01	0.10	- 0.31	∴ 2

ข้อเสนอแนะ

1.

มหาวิทยาลัย แต่โรงเรียนซึ่งเป็นฝ่ายให้การศึกษาระดับพื้นฐานในการผลิตนักเรียนส่งต่อมหาวิทยาลัยและผู้ปกครอง ก็มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่มหาวิทยาลัยและส่งต่อ

2.

3.

ด้วยแนวคิดที่ว่าทุกคนสามารถพัฒนาได้ ประกอบกับปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการคัดเลือกที่มุ่งการแข่งขันเพียงอย่างเดียวอาจไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด

จะได้ข้อมูลที่สามารถยิ่งขึ้น